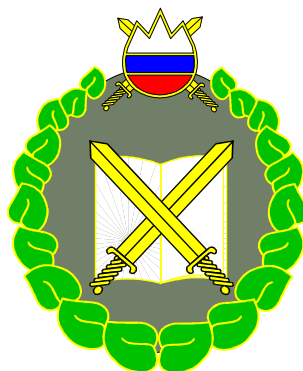

**ŠOLA ZA ČASTNIKE
XVI. GENERACIJA
SPECIALIZACIJA PEHOTE**

Zaključna naloga

BOJEVANJE V URBANEM OKOLJU

Kandidat: vod Danilo Klinar

Mentor: por Aleš Avsec

Ljubljana, februar 2007

POVZETEK

Danes ni več dvomov, da se bodo operacije v urbanem okolju pojavljale vedno bolj pogosto. Nedavne operacije po celem svetu, so to tezo le še potrdile. Težave, ki so se pojavljale že v preteklosti, na primer odnosi s prisotnim civilnim prebivalstvom, notranji boji za prevlado nekega območja do logistične zagotovitve, so se v sedanjosti samo še poglobile.

Nedavni dogodki so zopet potrdili dejstvo, da se operacije v urbanem okolju brez temeljite priprave vedno končajo z nepotrebnimi žrtvami in s tem tako zahtevne operacije naredijo še težje.

Skupna misel mnogih vojska je, da bo bojevanje v naselju ostalo zaprto, brutalno in osebno s pehotnimi enotami, ki bodo še naprej nosile večji delež pri čiščenju in zavarovanju urbanega okolja. Prav tako, tudi nova tehnologija še vedno ni sposobna nadomestiti dobro izurjenih in discipliniranih vojakov.

Ključ do uspeha bojev v urbanem okolju je torej fleksibilnost z inovativnimi rešitvami pri reševanju nepričakovanih situacij s strani dobro izurjenih vojakov in poveljnikov. Bojevanje v takem okolju jim na ta način ni tuje, ker imajo vsa znanja, ki jih pri tovrstnem delovanju lahko koristno uporabljajo.

Ključne besede: boj v urbanem okolju, vpad, čiščenje, zavarovanje

SUMMARY

There is no doubt that urban operations appear much more likely in the future. Recent operations in urban areas have underscored this fact and have unveiled a whole new set of problems, increased fratricide, presence of civilians and problems with logistics.

The historical lessons show how difficult urban operations are, without thorough preparation. Ignoring historical lessons, only increases number of unnecessary casualties and makes operations more difficult than necessary.

The consensus among different Armies are that urban combat will remain close, brutal and personal, with the ground forces bearing the brunt of the requirement to enter, clear and secure terrain. New technologies cannot replace the need for well trained and disciplined troops.

Key to success in urban operations is flexibility with innovative solutions to unexpected situations, being familiar with operations within urban environment and being skilled in urban combat.

Key words: fighting in built up area, raid, clearing, secure

KAZALO VSEBINE

POVZETEK.....	II
SUMMARY	III
KAZALO VSEBINE	IV
1 UVOD	1
2 BOJEVANJE V NASELJU	3
2.1 ZNAČILNOSTI BOJEVANJA V NASELJU	3
2.2 OMEJITVE	6
3 OFENZIVNA DELOVANJA	7
3.1 FAZE NAPADA	7
3.1.1 Obkolitev naselja ali mesta	7
3.1.2 Preboj	7
3.1.3 Zavarovanje območja ali objektov	8
3.1.4 Čiščenje	8
3.1.5 Reorganizacija ali prerazporeditve	8
3.2 NAČRTOVANJE NAPADA	8
3.3 IZVEDBA NAPADA	9
3.4 SOBOJEVANJE IN BOJNA PODPORA	10
3.5 POVELJEVANJE IN ZVEZE	11
4 DEFENZIVNA DELOVANJA.....	12
4.1 OPCIJE BRANILCA ZA OBRAMBO URBANEGA NASELJA.....	12
4.2 TEMELJI OBRAMBE V NASELJU	13
4.3 IZVEDBA OBRAMBE.....	14
4.4 ZAGOTOVITEV DELOVANJA	18
5 TAKTIČNI POSTOPKI ZA BOJ V NASELJU.....	19
5.1 TAKTIČNI POSTOPKI PARA, SKUPINE TREH IN ŠTIRIH VOJAKOV	19
5.1.1 Načini gibanja po naselju	19
5.1.2 Načini gibanja po objektu	29
5.1.3 MES (minsko eksplozivna sredstva)	40
5.2 TAKTIČNI POSTOPKI ODDELKA IN VODA.....	42
5.3 TAKTIČNI POSTOPKI ČETE	44
5.3.1 Četa v napadu.....	44
5.3.2 Četa v obrambi.....	46
5.4 TAKTIČNI POSTOPKI BATALJONA.....	47
5.4.1 Bataljon v napadu	47
5.4.2 Bataljon v obrambi.....	48
6 ZAKLJUČEK	49
LITERATURA IN VIRI	50
SEZNAM SLIK IN TABEL	51
IZJAVA O AVTORSTVU	53

1 UVOD

IZHODIŠČE ZAKLJUČNE NALOGE

Po drugi svetovni vojni je začelo število mestnega prebivalstva v primerjavi s podeželskim skokovito naraščati. Če k temu dodamo še progresivno povečevanje svetovnega prebivalstva, postane jasno, da procesa urbanizacije ni moč ustaviti ali upočasniti. Po podatkih Združenih narodov bo zato do leta 2025 v razvitem svetu v mestih živel kar 84 odstotkov prebivalcev, v državah tretjega sveta pa se bo ta podatek gibal okoli 57 odstotkov. Zaradi pomanjkanja prostora bodo mesta zraščala eno v drugo, kar bo imelo za posledico blokiranje operativnih smeri vojaškim formacijam ter onemogočanje, da bi se le te mestom izognile.

Iz tega sledi logičen sklep, da se bodo vojaške operacije, v celotnem spektru, vse pogostejše odvijale prav v urbanem okolju, po nekaterih podatkih kar 75 odstotkov vseh bojnih delovanj. Izzivi, s katerimi se bodo v prihodnje spopadale oborožene sile v urbanem okolju so: intervencije v primeru naravnih in drugih nesreč, humanitarne intervencije, mirovne operacije, boj proti mednarodnemu kriminalu, boj proti terorizmu ter spopadi nizke, srednje in visoke intenzivnosti. Najbolj zahtevne vojaške operacije pa bodo od oboroženih sil zahtevale izvajanje večjega števila različnih nalog hkrati¹.

Glede na zgoraj napisano, nam postane jasno, da bo bojevanje v naselju oziroma, da je že eno izmed najbolj pogostih bojnih delovanj v svetu. Iz tega sledi logičen sklep, da se mora ta trend odraziti tudi na samem usposabljanju in urjenju za boj v naselju.

Moja zaključna naloga bo izhajala prav iz tega, se pravi poizkušal bom prikazati s kakšno širino znanj se bo vojak srečal pri usposabljanju in urjenju, če bo hotel uspešno realizirati zadane naloge nadrejenih.

CILJI NALOGE

Cilj naloge je predstaviti kompleksnost in širino bojnega delovanja v urbanem okolju od posameznika, skupine, oddelka, voda, čete do nivoja bataljona ter sobojevanje različnih rodov vojske, ki so nujno potrebni, da bi se operacije v takšnem okolju lahko uspešno izvedle. Zaradi same širine teme bom bolj podrobno predstavil taktične postopke do nivoja voda, postopke čete in bataljona pa bom prikazal na način, ki bo omogočal lažjo predstavo o sami širini bojnega delovanja v naselju.. V nalogi bom tudi bolj podrobno poizkušal predstaviti katere taktične postopke naj bi vojaki obvladali, da bi lahko čim bolje opravili svojo nalogo, kot tudi kaj lahko poveljniki, predvsem na nižjih ravneh pričakujejo pri realizaciji nalog v naseljenem območju.

Naloga bo prav tako podlaga za izdelavo elaborata, ki bo služil za terensko usposabljanje kandidatov na Šoli za častnike iz teme Bojevanje v naselju.

¹ Po Milovac; Vojaške operacije v urbanem okolju (50), 2001.

HIPOTEZA

Bojevanje v urbanem okolju je eno najbolj zapletenih bojnih delovanj. Zapletenost se kaže v velikem številu predvidljivih in nepredvidljivih dejavnikov, ki jih srečujemo pri tovrstnih delovanjih.

METODE DELA

Pri zaključni nalogi sem uporabil metodo analize vsebin in informacij, pridobljenih na podlagi različne literature, razgovorov in spoznavanjem različnih pogledov na obravnavan problem, kot tudi na podlagi lastnih izkušenj.

STRUKTURA NALOGE

Zaključna naloga je sestavljena iz šestih poglavij, od katerih je peto poglavje najobsežnejše in hkrati osrednji del.

V uvodu sem predstavil izhodišče naloge, cilj, ki ga poizkušam z nalogo doseči ter opis metodologije dela. Hkrati sem v uvodu postavil hipotezo, ki sem jo skozi nalogo tudi potrdil.

V drugem poglavju sem predstavil, kaj boj v naselju sploh je, njegove značilnosti ter omejitve, ki jih bomo pri bojnem delovanju v naselju prav gotovo srečali.

Namen tretjega in četrtega poglavja, je predstaviti ofenzivno in defenzivno delovanje v naselju. S tem sem predstavil vlogo, tako napadalca, kot branitelja določenega naseljenega območja ter s kakšnimi težavami se bo pri tem srečal.

Peto poglavje je bistvo te naloge in predstavlja taktične postopke od posameznika do bataljona. Zaradi obširnosti te teme, sem se omejil samo na najosnovnejše ter po mojem mnenju najpomembnejše. Prav tako sem se bolj osredotočil na postopke do nivoja voda, nivo čete in bataljona pa sta predstavljena bolj na kratko.

V zadnjem, šestem poglavju, pa sem opisal, do katerih zaključkov sem prišel tekom pisanja naloge, s katerimi težavami sem se srečeval ter kako jaz vidim reševanje problematike glede usposabljanja in urjenja za bojevanje v naseljenem območju.

2 BOJEVANJE V NASELJU

Naseljena območja vključujejo mesta, kraje, vasi in industrijske komplekse. Takšna območja so številčna in se širijo po celem svetu, če posebej v zahodni Evropi. Zato sta tehnika in taktika bojnega delovanja v naselju postali zelo pomembni. Pri načrtovanju in izvedbi je treba imeti v vidu učinke na civilno prebivalstvo ter upoštevati vsebine mednarodnega vojnega prava, še posebej delov, ki se nanašajo na civilno prebivalstvo in odgovornost za zaščito nacionalne kulture.

Veliko je tujk, ki opisujejo bojna delovanja v urbanem okolju npr.²:

OBUA – Operations in Built Up Area; (Delovanja v naseljenem območju) le te zajemajo vse vrste delovanj³: (ofenzivno, defenzivno, specialno, informacijsko, stabilizacijsko, podporno in prehodno).

FIBUA – Fighting in Built Up Area; (Bojevanje v naseljenem območju) je le del operacij v urbanem okolju in se ukvarja izključno z bojnim delovanjem na tem področju.

MOUT – Military Operations on Urbanized Terrain; (Vojaška delovanja v naseljenem območju) to je predvsem ameriški izraz, ki zajema prav vse vojaške operacije v okolju, kjer dominirajo objekti, ki so rezultat človekovega dela in so lahko poseljeni ali pa so namenjeni za druge potrebe (industrijska, trgovska središča...).

Bojevanje v naselju je le ena od oblik vojaškega delovanja, torej lahko rečemo da je to bojno delovanje z najvišjo intenzivnostjo izmed vseh vrst delovanj.

2.1 ZNAČILNOSTI BOJEVANJA V NASELJU

Glede na to, da samo bojevanje v naselju poteka predvsem na nižjih nivojih se pravi na nivoju voda in oddelka pod okriljem čete je še kako potrebno, da poveljniki oddelkov in vodov dobro poznajo karakteristike, ki se pojavljajo pri tovrstnem delovanju. Te značilnosti so⁴:

Manever

- Možnost manevriranja je zmanjšana, vendar obenem dopušča lažjo infiltracijo ter lažji obhod.
- Spopadi, lahko potekajo na treh ravneh, in sicer na površini na ulicah, nad zemljo, na primer na strehah stavb ali v zgradbah, ter pod zemljo, denimo v kanalizacijah ali sistemih podzemne železnice.

Opazovanje in ognjeno delovanje

- Znotraj objektov se orožje na račun varnosti in presenečenja pomakne v notranjost s tem pa se tudi zmanjša ognjeno polje ter vidno polje.
- Opazovanje ni tako omejeno na ulicah in na odprtem prostoru, kot so recimo parki in trgi. Tako napadalec kot tudi branilec bosta taka področja zavarovala z ognjem.

² Povzeto po: Training for Urban Operations (5), 2002.

³ Furlan, Vojaška doktrina (48), 2006.

⁴ Povzeto po: Infantry Tactical Doctrine – Infantry platoon tactics (6-21 do 6-23); British Royal Army, 1999.

- Direktna ognjena podpora mora biti dovolj blizu, da lahko dobro podpira napadalca.
- Kritje drug drugega je zelo oteženo.
- Kontrola nad enoto je zelo otežena in je zelo odvisna od sposobnosti, samoiniciativnosti ter izkušenj poveljnikov nižjih enot.

Zaščita pred opazovanjem in ognjem

- Naselje omogoča odlično zaščito in maskiranje za oba, tako napadalca kot branilca, vendar ima branilec prednost, ker se mora napadalec pri premiku skozi naselje izpostaviti.
- Učinkovitost zaščite je predvsem odvisna od gostote zgradb na nekem območju, ter od strukture materialov iz katerih je zgradba zgrajena. Zgradbe zgrajene iz ne trdnih materialov se zlahka uničijo, zgradbe zgrajene iz gorljivih materialih, pa lahko postanejo smrtna past za tiste, ki jih uporabljajo.
- Zgradbe zgrajene iz težkih materialov in železobetona so prava izbira zaščite, ki pa prav tako ni neuničljiva.

Lociranje sovražnika

- Napadalec ima velike težave pri odkrivanju sovražnikovih ognjenih položajev, kajti večina orožja je pomaknjena v notranjost prostorov proč od oken in vrat. V mnogih primerih bo branilec streljal iz majhnih lukenj, ki se zlahka zamaskirajo in jih je zelo težko odkriti.
- Odkrivanje je oteženo tudi zaradi prahu, ki se pri takih bojih vzdiguje in lahko ostane v zraku dalj časa.
- Jakosti zvoka so zelo visoke, poleg tega pa še odmevi med zgradbami in ulicami.
- Ko odkrijemo ognjeni položaj sovražnika se nam pojavi še težava, kako pokazati nanj. V takih pogojih je ena od rešitev označevanje z označevalnimi naboji.

Bližinski boj

- Bojevanje poteka na zelo kratkih razdaljah. sovražnik se bo lahko nahajal v nasprotni ulici, nasprotni zgradbi ali pa v nasprotni sobi.
- Pri odločenem branilcu se lahko pričakuje tudi boj mož na moža.

Ostrostrelci

- Izkušnje iz preteklosti nam kažejo, da se lahka protioklepna orožja lahko odlično uporabljajo za boj proti ostrostrelcem, kajti so zelo natančna, imajo prebojno moč in so dovolj uničujoča da uničijo prostor, kjer se predvideva da se nahaja sovražnikov ostrostrelec.

Vozila

- Gibanje vozil je omejeno zaradi odsotnosti poti, cest ter ostalih komunikacij, ki se zaradi posledic bojev dobesedno zbrisejo in jih je potrebno najprej očistiti.
- Oklepnikom bližina zgradb lahko prepreči polno gibanje kupole in jim s tem omeji ognjeno delovanje. Prav tako elevacijski kot osnovnega orožja velikokrat ne more doseči zgornjih nadstropij višjih zgradb.
- Ranljivost na protioklepna orožja kratkega dosega, predvsem so to tista orožja, ki so nezahtevna za uporabnika.

- Oklepniki morajo biti ves čas zaprti, da bi se izognili žrtvam zaradi delovanja ostrostrelcev.
- Ves čas morajo imeti podporo in zaščito pehote.

Delovanje enot za ognjeno podporo

- Artilerija je pri dajanju podpore pri bojevanju v naselju precej omejena, vendar je lahko v določenih primerih tudi zelo učinkovita.
- Oklepniki lahko zelo učinkovito nudijo bližnjo ognjeno podporo.
- Uporaba inženirije je lahko zelo učinkovita v vseh fazah boja v naselju in se jih lahko uporabi za svetovanje poveljnikom na vseh nivoji

Zveze

- Učinkovitost radijskih zvez bo zaradi zgradb zelo omejena, zato je potrebno repetitorje ter antene namestiti na najvišje zgradbe.
- Za signaliziranje se uporabljajo priročna sredstva, kot so svetilke, zastavice, bakle kot tudi kurirji in celo javno telefonsko omrežje.

Civilno prebivalstvo

- Vzpostaviti in vzdrževati je treba čvrsto sodelovanje med civilno oblastjo, teritorialnimi poveljstvi in poveljniki sil. V okviru omejenih razpoložljivih virov in glede na svojo nalogo mora poveljnik zagotoviti ali nuditi naslednjo pomoč:
 - usklajevanje načrtov evakuacije civilistov;
 - zagotovitev humanitarne pomoči;
 - usklajevanje s civilnimi organizacijami glede postopkov z razseljenimi osebami;
 - pomoč pri pogajanjih z organi države gostiteljice;
 - svetovanje pri analizi ciljev, da bi se izognili nenamerni stranski škodi;
 - zaščita pred neposrednimi učinki vojaških delovanj in
 - vzdrževanje bistvenih javnih služb.

Razdejanje bojišča

- Razdejanje povzročeno z zračnim napadom ali artilerijskim in minometnim ognjem bo verjetno povzročilo takšno razdejanje, da bo zelo oviralo manever predvsem enotam, ki bodo v napadu.

RKB zaščita

- Urbana področja zagotavljajo večjo zaščito pred radiološkimi in blažjimi oblikami kemičnega orožja, vendar kljub temu ostaja težava z radioaktivnimi padavinami ter s težjimi oblikami kemičnih strupov, ki se bodo zadrževali po kletnih prostorih in podzemeljskem območju kot so podzemne železnice, podzemne garaže itd.

Bojne zaloge

- Bojne zaloge, predvsem pa zaloge streliva so v operacijah v naselju znatno višje.

Žrtve

- Ravnanje in evakuacija ranjenih je v naseljenem območju otežena. Lokacije ranjencev morajo biti označene, prav tako tudi varne poti za evakuacijo. Bistvenega pomena je čimprejšnje nudenje prve pomoči.

2.2 OMEJITVE

Posebne okoliščine bojnega delovanja v naselju narekujejo naslednje omejitve⁵:

Cone opazovanja in ognja

- Ognjene položaje v obrambi je treba skrbno izbrati ter s tem ustvariti prednost zaradi omejenega opazovanja in razpoložljivih ognjenih con.

Informacije

- Podrobno poznavanje območja daje prednost branilcu. Takšne informacije mora napadalec šele pridobiti.

Prikritost

- Položaje je težko ugotoviti, težko je oceniti moč in predvideti namere sovražnika. Opazovalnice izza položajev so zelo pomembne.

Premik

- Možnost premika je na splošno zelo omejena. Več zgradb je uničenih, več kritja ima na voljo branilec in težje je napredovanje napadalca. Razvoj bitke je zelo počasen.

Uporaba orožij

- Intenzivno se uporabljajo orožja za bojevanje na kratkih razdaljah in ročne bombe. V nekaterih primerih obstajajo težave pri uporabi orožij, ki za seboj povzročajo udarni val. Težko je doseči vzajemno podporo podpornega ognja. Omejena je uporaba orožij za posredno delovanje in tankov, razen v bolj odprtih predelih.

Ogenj

- Glede na konstrukcije je treba razmisliti o možnosti požarov. V ta namen lahko napadalec načrtno povzroči ogenj v zgradbi, v kateri je branilec.

Stres

- Bojevanje na ulicah je fizično in psihično izčrpavajoče. Uspeh se meri v metrih, zgradba za zgradbo. V teh okoliščinah je veliko odvisno od iniciative ter voditeljstva na nižjih ravneh poveljevanja. Vzdrževanje bojne učinkovitosti narekuje pogosto zamenjavo enot v stiku.

⁵ Povzeto po: Bojno delovanje (178), 2006

3 OFENZIVNA DELOVANJA

Smer ofenzivnega delovanja nikoli ne bo idealna za načrtovanje same izvedbe. Na sami smeri se bodo velikokrat pojavljale naravne ali umetne ovire (naseljena območja). Poveljnik, ki bo imel možnost izbire, bo vedno težil k temu, da se bo naseljenega prostora ognil. Zakaj je temu tako obstaja več razlogov. Od tega, da bo svojo tehnološko premoč težko uporabil, računati bo moral z veliko žrtvami, četudi bo imel vrhunsko izurjeno vojsko⁶, potreboval bo zelo dobro usklajeno in natančno ognjeno podporo, pravočasna logistična zagotovitev bo pravi podvig, do tega da bo potreboval enormne količine streliva, predvsem pehotnega. Zaradi že v uvodu omenjenih razlogov pa se naselju tako rekoč ne bo več mogoče ogniti. Edina opcija, ki ostane je, da se poveljniki in podrejeni na to možnost dobro pripravijo.

3.1 FAZE NAPADA

Napad na naseljena območja lahko delimo na pet faz⁷:

3.1.1 Obkolitev naselja ali mesta

Namen obkolitve naselja ali mesta je zavzetje dominantnih zemljiščnih objektov in vseh dostopov. Sile namenjene za to so predvsem izvidniške, mehanizirane enote, podprte s posrednim ognjem artilerije in letalstva (če so na razpolago).

Naloga so predvsem zbiranje obveščevalnih podatkov, preprečitev sovražnikovega umika ali nadzor nad njim, preprečiti okrepitev ali pregrupacijo, ter podpora sil za naskok.

3.1.2 Preboj

Namen preboja je zavzeti in očistiti smeri dostopa do naselja skozi ovire in položaje sovražnikovih sil. V preboju uporabljamo pehotne enote okrepljene z inženirci in izvidniki za ognjeno podporo. Uporabljamo tudi oklepne enote, vendar jih mora ščititi pehota, sicer so lahka tarča hitro premičnih proti oklepni orožij. V preboju nevtraliziramo sovražnika z minometnim ognjem, manj z artilerijskim (zaradi manjše zmožnosti streljanja pod večjimi koti), uporabljamo pa ga tudi za ustvarjanje dimnih zaves, s katerimi prekrivamo premik sil v naskoku. Za popolno ognjeno podporo uporabljamo tudi letalstvo, ki pa mora biti dobro usklajeno z ognjeno podporo, ki jo dajejo druga podporna orožja.

Naloga te faze so zavarovati mostišče na robu naseljenega območja, zavzetje ključnih objektov, zagotoviti smeri za nadaljnji premik in delovanje sil, ugotoviti jakost, lokacije in nadaljnje namere sovražnika ter zagotoviti ognjeno podporo podrejenim silam pri izvajanju nalog.

⁶ Somalija – Mogadish; V manj kot osemindiridesetih urah je padlo osemnajst ter bilo ranjenih triinsedemdeset vrhunsko usposobljenih pripadnikov ameriške vojske, na strani lokalnega prebivalstva pa je bilo več kot tisoč žrtev (šlo je za manj zahtevno akcijo, ki je prerasla v srdite boje po celem mestu).

⁷ Army Field Manual, 1999, Volume 2: Operations in specific environments, part 5: 4-3; povzeto iz: Bojevanje v naselju (bataljon) in usposabljanje za bojevanje v naselju, Čevriz, 2005

3.1.3 Zavarovanje območja ali objektov

Namen te faze je, da zavarujemo območje ali objekt, ki nam predstavlja izhodišče za nadaljevanje napada do naslednjega cilja, ter po potrebi v primeru protinapada sovražnika nudi dobre obrambne položaje. V tej fazi so najprimernejše pehotne enote, premike podpirajo inženirijske enote, ognjeno podporo pa nudijo oklepne enote ter artilerija.

Naloge v tej fazi so predvsem zavzetje ključnih objektov (zemljišče, glavne smeri, mostovi in zgradbe, ki nam zagotavljajo taktično prednost), uničevanje obrambnih položajev sovražnika, blokiranje umika in oskrbnih poti ter uničevanje rezerve, poveljniških mest in centrov zvez.

3.1.4 Čiščenje

Namen te faze je, da se sistematično očisti celotno območje delovanja od zaostalih ali ujetih sil sovražnika. Za izvedbo uporabimo sile druge črte, prostorske sile ali rezervo, ki naj bo sestavljena iz pehote, podprte z ognjem oklepnih in artilerijskih enot.

Naloga te faze je uničenje vseh sovražnikovih sil v celotnem območju delovanja. Območje razdeljeno na sektorje, je po čiščenju potrebno zavarovati⁸. Izvaja se v dnevnem času, posebno pozornost pa gre ranjenim, civilistom in vojnim ujetnikom.

3.1.5 Reorganizacija ali prerazporeditve

Izvajanje in čas za to fazo sta predvsem odvisna od uspešnosti izvedb nalog podrejenih enot ter kako zagrizen je sovražnik pri branjenju določenega območja. Zaradi velike nevarnosti ostrostrelcev ter sovražnikovega proti napada je na že doseženem položaju potrebno izvajati določene obrambne ukrepe, kot so ureditev ali prilagoditev položajev in ureditev in priprava ognjenega sistema. Reorganizacija je posebej pomembna v primeru visokih zgradb.

Popolnitev s strelivom, vodo, hrano in gorivom je v tej fazi ključnega pomena, saj šele v teh trenutkih enota lahko »zadiha«. Ne smemo pozabiti na oskrbo poškodovanih in lažje ranjenih, ki jih med samim bojem nismo evakuirali v sanitetne postaje. Prav tako pa v tem času evakuiramo tudi civiliste ter vojne ujetnike.

3.2 NAČRTOVANJE NAPADA⁹

Napad zahteva veliko sil in časa. Načrtovanje mora biti dobro usklajeno, se pravi centralizirano, vendar sama izvedba poteka izredno decentralizirano. Pri načrtovanju napada so pomembne naslednje značilnosti:

- **Enostavnost;** kontrolo je zelo težko izvajati, zato morajo biti vsi načrti enostavni in prilagodljivi. Omogočati morajo prilagodljivost in izrabo trenutnih uspehov, iz tega sledi, da podrobno načrtovanje vnaprej ni nujno potrebno. Sama povelja podrobno pokrivajo le začetno fazo napada, celoten potek delovanj pa samo na splošno. Načrte za vse nadaljnje faze izdelamo šele po končani predhodni fazi.
- **Informacije;** v naseljenem okolju so informacije o razporeditvi sovražnika, načinu njegovega delovanja in taktičnih postopkih ter načrtu mesta (vsa infrastruktura od električne napeljave, vodovoda, podzemnega sistema, načrtov zgradb...) še posebnega pomena. Za pridobitev vseh teh informacij uporabljamo vsa možna razpoložljiva sredstva, na primer:

⁸ Čečenija - Grozni; sile ruske vojske so imele veliko težav z zavarovanjem že očiščenih območij, ki so jih znova in znova zavzemali čečenski uporniki.

⁹ Povzeto po: Bojno delovanje (179), 2006

- o karte, zračne fotografije, načrte mest ter razne publikacije (vodiči);
- o neposredno izvidovanje iz zraka (letala, helikopterji, brezpilotna letala);
- o lokalni viri (nacionalne sile, prebivalci, begunci...) in
- o spremljanje iz vesolja – sateliti.

3.3 IZVEDBA NAPADA

Napad po zmožnostih izvedemo po v zgoraj opisanih fazah. Že v fazi samega načrtovanja moramo določiti glavne objekte, vmesne cilje ter meje med posameznimi enotami. Bistveni elementi, ki jih moramo upoštevati pri izvedbi napada so¹⁰:

- **Cilj** - napad mora biti načrtovan tako, da napredovanje h končnemu cilju vodi preko zaporednih vmesnih ciljev. To so ponavadi markantni objekti, ki nam lahko nudijo lažje napredovanje oziroma preko njih lažje napademo glavne cilje, ki so ponavadi močne odporne točke. Vmesni cilji naj bodo takšne velikosti, da jih bo zmogel zavzeti vod (posamezna stavba..), glavne cilje pa zavzema četa. Na končnem cilju se lahko spoji cel bataljon.
- **Kontrola** - dosledna kontrola poveljnikov na vseh ravneh je ključnega pomena, da se preprečijo incidenti, kot so prijateljski ogenj ter da se lahko vsi posvečajo svojemu cilju. Posebno pomembne so zato smeri napredovanja, cilji, črte poročanja, fazne črte in meje odgovornosti. Skupen sistem oštevilčenja stavb, območje razdeljeno na več sektorjev ter sistem označevanja že očiščenih stavb je le nekaj faktorjev, ki bo omogočalo dobro kontrolo.
- **Tempo** - vzdrževati tempo napada podnevi ali ponoči, je bistvenega pomena, kajti vsak premor bo sovražniku omogočil da se reorganizira, še bolj utrdi ali organizira protinapad. Za vzdrževanje tempa morajo poskrbeti poveljniki, ki s svojo prisotnostjo ob izvajanju delovanj vodijo z zgledom.

Izvedba¹¹ bo relativno počasna, kajti vedno moramo pustiti podrejenim, da temeljito očistijo neko območje ali stavbo, jo zavarujejo ter tako onemogočijo nepotrebna presenečenja. Sama izvedba napada bo temeljila prav na tem principu, se pravi, neka enota bo zavzela določeno območje (stavbo..), ga zavarovala ter nato iz tega območja ognjeno krila drugo enoto, ki bo napadla naslednje območje (stavbo..). Kljub temu, da bo napad potekal počasi, pa moramo težiti k temu, da bomo čim bližje sovražniku in mu s tem onemogočili njegov manever ter zmanjšali njegovo ognjeno moč.

Pri izvedbi moramo biti zelo pazljivi na sovražnika, ki je bolj napadalne narave, kajti izkoristil bo vsako priložnost, da bo ponovno zavzel že očiščena območja ter nam poizkušal z zasedami povzročiti izgube. Da bi to preprečili, moramo postaviti ovire, objekte zaminirati ter organizirati opazovalnice in patrulje.

Vse enote se morajo zavedati, da vsi ne bodo napredovali istočasno, zato je velik poudarek treba dati na usklajevanje ter označevanje že zavzetih območij. Uporabljati je potrebno ustrezne razpoznavne znake kot so: razni dimni signali, viseče odeje in podobno, barvne označbe vrat do raznih kemičnih svetilk, ki bodo zelo uporabne ponoči.

Med samim napadom bomo naleteli na civiliste, ki se bodo skrivali na vseh možnih krajih. Ti civilisti so lahko zelo dober vir informacij, zato jih je potrebno takoj predati obveščevalnim

¹⁰ Povzeto po: Bojno delovanje (179), 2006

¹¹ Povzeto po: Infantry Tactical Doctrine – Infantry platoon tactics (6-25); British Royal Army, 1999

organom. Delo s civilisti zahteva izredno pazljivost, kajti med njimi se lahko skrivajo sovražniki.

3.4 SOBOJEVANJE IN BOJNA PODPORA¹²

Inženirska podpora - Že pri samem načrtovanju napada je potrebno upoštevati nasvete inženircev, kajti njihova podpora je pomembna v vseh fazah napada. Bojne naloge inženirskih enot so:

- o odstranjevanje min,
- o pomoč pri uničevanju odpornih točk in utrjenih položajev,
- o vzdrževanje in če je možno izboljševanje poti za premik sil,
- o onemogočanje uporabe območja in poti z rušenjem in ostalimi ovirami, miniranjem ter z minami presenečenja,
- o odstranjevanje ovir za podporo premika,
- o okrepitev zgradb,
- o čiščenje poti skozi zgradbe za pehoto in
- o čiščenje ognjenih con.

Oklepne sile - Čeprav teža boja v naselju predvsem pade na ramena pehote, je njen uspeh odvisen od sodelovanja vseh rodov. To vključuje uporabo oklepnih enot, ki poleg neposredne zaščite zagotavljajo tudi neposredno bojno podporo. Posebej dobrodošle so v jurišni fazi kot sile za odrez sovražnikovih sil ter v pretežno odprtih območjih.

V napadu se oklepne sile uporabljajo za:

- o izdelavo vhodov v zgradbe,
- o uničenje preprek,
- o zaščitni in nevtralizacijski ogenj pred vhodom pehote v zgradbo,
- o zmanjšanje možnih poti umika sovražnika z ognjenim delovanjem,
- o blokado sovražnikovih odpornih točk,
- o zaščito bokov in
- o odstranjevanje ruševin, če imajo za to potrebno opremo.

Artilerija - Osnovne značilnosti uporabe artilerije v naselju so:

- o neposredni ogenj; Topovi so zelo učinkovit proti odpornim točkam in zgradbam.
- o posredni ogenj; Bližina sovražnika in lastnih sil povečuje tveganje pred ognjenim delovanjem lastnih sil (prijateljski ogenj). Opazovanje in popravki ognja so veliko težji. Opazovanje iz zraka pomaga pri premostitvi teh problemov.

Letalstvo - Delovanje letalstva je posebej pomembno za:

- o izvidovanje,
- o precizno bombardiranje odpornih točk in
- o onemogočanje sovražniku umik in okrepitev lastnih sil.

Helikopterji - Helikopterji se uporabljajo za:

- o vizualno izvidovanje in fotografiranje,

¹² Povzeto po: Infantry Tactical Doctrine – Infantry platoon tactics (6-26 do 6-27); British Royal Army, 1999 ter dopolnjeno po: Bojno delovanje 181-182, 2006

- o ognjeno podporo,
- o kontrolo posrednega ognja ali neposredno zračno podporo,
- o premik sil in opazovalcev na vrhove zgradb,
- o premik odrezanih sil in premike na druge položaje,
- o retranslacijske postaje ter postavitev elementov sistema zvez,
- o evakuacijo ranjenih, še posebej iz območij, kjer ni možen pristop z vozili in
- o materialno oskrbo.

Zračna obramba - Da bi lahko že na samem začetku delovali na sovražne zrakoplove, je potrebno razmestiti enote zračne obrambe blizu prednjih meja mesta ali kraja oziroma na najvišje uporabno zemljišče.

Elektronsko bojevanje - Učinek elektronskega bojevanja je omejen zaradi kratkega dosega elektronskih naprav (lastnih in sovražnih), zato je potrebno več virov kot ponavadi.

3.5 POVELJEVANJE IN ZVEZE¹³

Odgovornosti - Zaradi omejenih zvez, opazovanja in omejenega dostopa je kontrolo težko izvajati, zato mora biti decentralizirana. Pri delovanju v naselju je posebej pomembno prevzemanje iniciative poveljnikov nižjih enot.

Kontrola - Za kontrolo boja v naselju je potrebno določiti naslednje elemente:

- o sektorji (območje mora biti razdeljeno na jasne sektorje),
- o črte poročanja (ponavadi se določijo vzdolž ulic ali v desnem kotu glede na črte napredovanja),
- o meje (potekati morajo vzporedno z ulicami ter vključevati zgradbe na obeh straneh, s čimer preprečujemo razdelitev na smeri pristopa),
- o usklajevalne točke (za vzdrževanje kontrole so te točke bistvenega pomena),
- o izdvojena območja (to so območja, ki predstavljajo možna tveganja zaradi toksičnih industrijskih snovi).

Zveze - Vzdrževanje zvez v naselju je izredno težavno. Radijske naprave so zaradi bližine objektov zelo zakrite, zato je zmanjšan njihov doseg, posledično je zato potrebno pazljivo izbirati lokacije in v največji meri uporabljati retranslacijske postaje ter postavljati antene na višje ležeče točke.

Uporaba močnejših naprav v oklepnih vozilih ima lahko prednost pred prenosnimi napravami. Izkušnje so pokazale, da če je na voljo čas in situacija na bojišču to dopušča, potrebno izkoriščati civilno telefonsko omrežje, ki se dopolni z vojaškimi zvezami.

¹³ Povzeto po: Bojno delovanje (182), 2006

4 DEFENZIVNA DELOVANJA

Zgodovinsko je dokazano, da je branilec v naseljenem območju kljub resnično dobro pripravljenim obrambnim položajem vedno utrpel večje izgube, kot napadalec.

Za razliko od ofenzivnega delovanja, ko se napadalec poizkuša celo ogniti naseljenemu območju, je v obrambnem delovanju poveljujoči v veliki prednosti. V mislih imam zelo dobro poznavanje okolja, kjer bo obrambo postavil do tega, da ima lahko prebivalstvo na svoji strani¹⁴.

4.1 OPCIJE BRANILCA ZA OBRAMBO URBANEGA NASELJA¹⁵

Prva opcija je **klasična frontalna obramba**, z vzpostavijo linijske obrambne črte ob položajih sil napadalca. Za to opcijo je potrebno razpolagati z številčno in močnimi silami, ki so v relativno enakovrednem položaju do napadalca. Pomanjkljivost takšne obrambe je predvsem, da nima globine.

Druga opcija je **sektorska obramba**. Mesto se praviloma teritorialno razdeli na več regij, te pa nato na manjša območja, ki jih branijo posamične vojaške enote, s čimer se omogoči večja samostojnost posameznih enot branilcev. Ta pristop omogoča razpršitev sil branilca in večjo samostojnost nižjih enot, vendar je delovanje posameznih enot pogosto neusklajeno, prav tako pa izostane uporaba mobilne rezerve, ki bi delovala po celotnem mestu, in okrepila ogrožene sektorje.

Tretja opcija je **koncept osjega gnezda**. Izvede se tajna priprava obrambnih položajev, pri čemer se ne ozira na premike napadalca v okolici. Gre za izjemno agresivno obrambo, ki se v obliki protinapada sproži ob neposrednem ogrožanju ključnih točk obrambe. Večina sil branilca se nahaja v rezervi za protinapade, prvo črto pa tvori razmeroma malo enot.

Četrta opcija je **aktivna obramba s statičnimi in premičnimi utrjenimi točkami**. Ta opcija je bila izbrana tako v Vukovarju in Groznom, saj omogoča kombiniranje in nadgradnjo prednosti konceptov sektorske obrambe in osjega gnezda. Večina sil se nahaja v rezervi za protinapade, prvo črto pa tvori razmeroma malo enot. Uporablja se začasne in stalne obrambne utrjene točke, katerih uporaba sloni na precejšnji notranji mobilnosti enot, ki je potrebna za razvrstitev in prerazvrščanje utrjenih točk obrambe. Pri tem se izkorišča za človeka prehodne kanalizacijske jaške ter atomska zaklonišča.

¹⁴ Čečenija – Grozni; veliko civilnega prebivalstva se je po krutem odnosu do le tega, spreobrnilo v fanatične borce za ubranitev mesta.

¹⁵ Povzeto po: Vpliv urbanega okolja na sodobno bojevanje (29-30), Hajnšek, 2005

4.2 TEMELJI OBRAMBE V NASELJU¹⁶

Za obrambno delovanje v naseljenih območjih sta na osnovi dosedanjih izkušenj poznana dva načina. Pri prvem se načeloma osredotočamo na napadalca, pri drugem načinu pa na zemljišče, ki ga nadzorujemo. Cilj drugega načina je predvsem, kako zadržati zemljišče. V sestavi naseljenih območij se običajno nahajajo stičišča komunikacij. Nadzor nad njimi je ključnega pomena tako za napadalca kakor za tistega, ki ga brani.

Gostota zgradb, ruševin in vzorec ulic narekujejo globino in širino cone odgovornosti. V spodnji tabeli (tabela št. 1 in 2) so prikazane načelne velikosti cone odgovornosti.

Tabela št. 1: Velikost branjenega območja v zgradbah

Enota	Širina	Globina
Bataljon	od 4 do 8 zgradb	od 3 do 6 zgradb
Četa	od 2 do 4 zgradbe	od 2 do 3 zgradbi
Vod	1 do 2 zgradbi	1 zgradba

Vir: Čevriz, 2005

Tabela št. 2: Velikost branjenega območja v metrih

Enota	Širina	Globina
Bataljon	700 m do 1400 m	525 m do 1050
Četa	350 m do 700 m	350 m do 525 m
Vod	175 m do 350 m	175 m

Vir: Dolinar, 2004

V velikih mestnih središčih ima določena enota svoj sektor odgovornosti, ki ga mora braniti. Čeprav bi morali med enotami vzdrževati medsebojno podporo, v urbanem okolju obstajajo številne prikrite poti, ki nasprotniku omogočajo dostop do naših položajev. Zato mora branilec upoštevati naslednje;

- Postaviti položaje na mesta s katerih bo lahko učinkovito deloval z neposrednim ognjem na sovražnika, ki se skuša infiltrirati.
- Predvideti prikrite in skrite poti po katerih se bomo premikali (podzemne železnice in kanalizacija).
- Stavbe, ki dominirajo nad širšo okolico.
- Območja, kjer lahko učinkovito uporabljamo maksimalen doseg protiolepna orožja kot so parki, glavne ulice, rečna obrežja, avtoceste, železniške proge.
- Položaje za minomete.
- Center za poveljevanje in nadzor, ki nudi dobro zaščito in možnost vzpostavitve komunikacij.
- Skladišča zalog, ki nudijo zaščito.

Poveljniki izbirajo zgradbe, ki so odločilne v obrambi mesta in nudijo medsebojno podporo, in so ključnega pomena, ker s tem preprečijo sovražniku manevriranje med zgradbami. Zgradbe, ki jih uporabljamo za potrebe obrambe, bi morale imeti naslednje karakteristike;

- Dobro zaščito.

¹⁶ Povzeto po: Značilnosti bojevanja motorizirane čete v urbanem območju (21-22), Dolinar, 2004

- Močna nadstropja, ki preprečujejo, da bi se zrušila pod težo ruševin.
- Debele stene.
- Grajene iz negorljivega materiala (izogibanje lesenim zgradbam).
- Strateško lokacijo (zgradbe na vogalih, dominantne zgradbe)
- Bližina ulic, glavnih ulic, parkirišča, parkov (take zgradbe ponavadi nudijo boljše ognjeno polje in so tesneje skupaj, kar nudi večjo medsebojno podporo.)
- Omogočajo pokrivanje s pomočjo prijateljskega ognja.

4.3 IZVEDBA OBRAMBE¹⁷

Obramba naseljenega območja se lahko izvaja v naslednjih štirih fazah¹⁸:

- Delovanje sil v varnostnem območju okoli naseljenega območja: Varnostne sile so najbolj izpostavljen element bojne razporeditve obrambe in imajo prvi stik z sovražnikom, zato imajo ključno vlogo pri izvajanju obrambe. Razporedijo se na več točkah in nadzirajo dostope in obrobje naseljenega območja. Njihove naloge so določanje sovražnikove moči, težišče njegovega delovanja, uničenje sovražnikovih izvidniških organov, uničevanje sil za naskok v pripravljalnih območjih s pomočjo artilerijskega ognja ter drugih sredstev podpore in kritje postavljenih ovir.
- Delovanje sil bojnega zavarovanja: Namen teh sil je, da slabijo sovražnikove sile, ovirajo napad in vlečejo sovražnika v naprej določena območja osredotočenega ognja v vseh fazah bojnega delovanja. Bistvo delovanja teh sil je zadrževanje in preprečitev presenečenja. Sestavljene so iz majhnega števila pehotnih skupin, ki so v določeni meri podprte z oklepnimi sredstvi in artilerijskim ali minometnim ognjem. Velik poudarek je tudi na uporabi ostrostrelcev. Naloge teh enot je povzročanje sovražniku izgube, ga zadrževati in ovirati njegov napad, ga zvabiti v območje osredotočenega ognja ter izvajati zavajanje.
- Delovanje sil v glavnem obrambnem območju: Glavno obrambno območje je sestavljeno iz več odpornih točk moči čete, okrepljene z oklepnimi, inženirskimi, protiolepnimi in drugimi sredstvi. Te sile so ključnega pomena za obrambo in so prioriteta pri pripravi obrambnih položajev. Sestavljene so predvsem iz pehotnih enot, podprte z ognjenim delovanjem oklepnih, artilerijskih in minometnih enot. Njihova naloga je upočasnitev napredovanja, preprečitev razvitja bojnega razporeda ter dokončno uničenje sovražnika.
- Rezerva: Nahajati se mora na osrednjem območju in je po možnosti sestavljena iz premičnih sil. Podpirati mora katerikoli del obrambe, vendar se običajno uporablja znotraj glavnega obrambnega območja. Sestavljena je iz oklepnih in mehaniziranih sil, lahko pa so ji pridodane tudi inženirske enote

Organiziranost

Obramba v naselju je organizirana okoli zgradb in naravnih objektov, ki zagotavljajo celovito obrambo in premičnost branilca. Obramba mora biti pripravljena tudi v globino. Pehota se

¹⁷ Povzeto po: Infantry Tactical Doctrine – Infantry platoon tactics (6-41 do 6-45); British Royal Army, 1999 ter dopolnjeno po: Bojno delovanje (178-180), 2006

¹⁸ Povzeto po: Bojevanje v naselju (bataljon) in usposabljanje za bojevanje v naselju (31-32), Čevriz, 2005.

bojuje izven oklepnih vozil v manjših skupinah, okrepljena z inženirsko podporo in oklepnimi enotami.

Načrtovanje

V večjih naseljih mora biti koncept delovanja prilagodljiv in mora izkoriščati globino. Branilec je osredotočen med zgradbami in naravnimi objekti proti težišču delovanja sovražnika. Čeprav so načela delovanja v glavnem enaka tistim za ostale oblike obrambe, je razlika v tehnikah obrambe in poudarkih na naslednjem:

- Če je na voljo dovolj časa, je načrtovanje obrambe podrobno in centralizirano.
- Ker se izvaja v glavnem v manjših skupinah, je kontrola decentralizirana.
- Čeprav je na voljo dovolj možnosti za kritje in prikrivanje je opazovanje omejeno.
- Posebno pozornost je potrebno nameniti vzajemni podpori in krožni obrambi za preprečevanje vrinjenja sovražnika.
- Narava zemljišča ponavadi vodi k bližinskemu delovanju.
- Obrambni ukrepi vključujejo prepreke na ulicah in uporabo orožij za neposredno delovanje na kratkih razdaljah.
- V idealnih razmerah mora obramba temeljiti na;
 - o Vzajemni podpori s položajev na krožnici obrambe, ko se sile umikajo ali spreminjajo lokacijo in ne morejo več vplivati na potek bitke.
 - o Vzajemni podpori odpornih točk po globini. Ponavadi to ni možno, razen na nižji ravni.
 - o Določena mora biti rezerva za pokrivanje medprostorov.
 - o Premični rezervi v središču obrambe.

Izvedba

Prednja črta območja bojevanja

Položaj črte je odvisen od velikosti in vrste razpoložljivih sil ter velikosti naseljenega območja, ki ga je treba braniti. Sovražniku ne sme biti jasno razvidna kot obrambna črta, na katero bo osredotočil podporni ogenj. Če je možno, mora potekati tako, da preprečuje sovražniku neopazen vhod v območje ter uporabo zaščite zgradb za razvoj njegovih sil.

Odgovornosti v območju

Obramba mora biti usklajena, da bi preprečili obkolitev in prodor. Prevzeti je treba ukrepe za vzdrževanje pregleda nad celotnim območjem ter možnosti, da na hitro izvajamo obrambo na katerikoli smeri. V večjih naseljih, kjer so poleg velikega polmera obrambe tudi omejene ognjene cone, je treba obrambo osredotočiti samo na izbrana območja. V teh obramba temelji na odpornih točkah, med katerimi delujejo premični elementi obrambnih sil.

Odporne točke

Odporne točke so zgradbe ali skupine zgradb z močno konstrukcijo in so na ugodnih mestih za obrambo. Te je potrebno vključiti v celotno obrambo in jih pripraviti za neprekinjen odpor, četudi so izolirane ali jih sovražnik obvozi.

Vod lahko organizira obrambo v obliki utrjene točke, seveda v sklopu neke širše obrambne linije nadrejene enote. Slika številka ena lepo opisuje primer utrjene točke, ki jo brani oddelek.

Slika št. 1: Utrjena točka

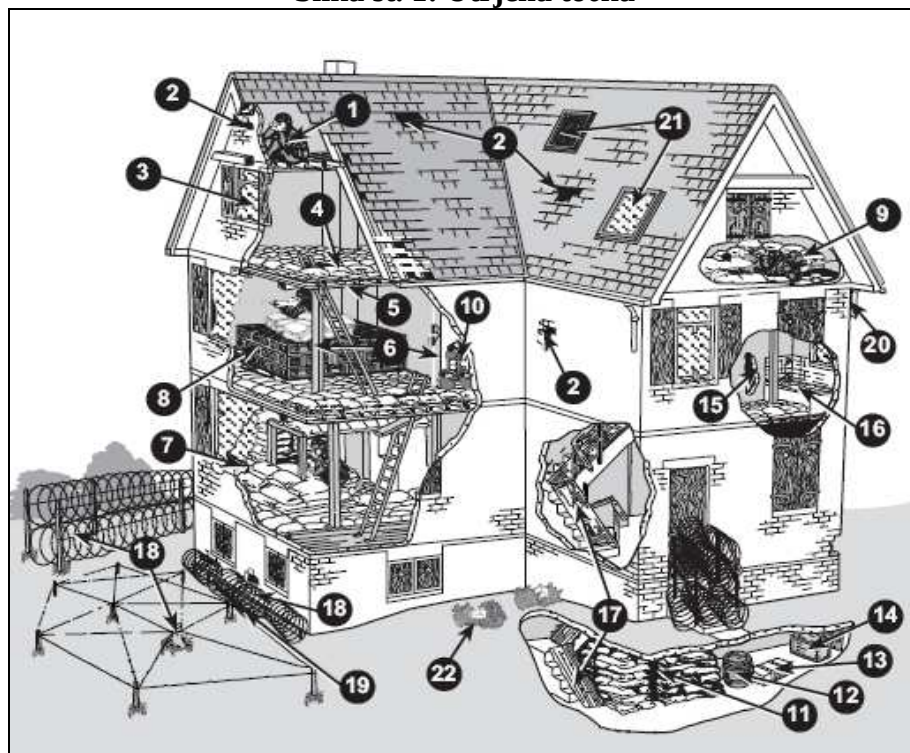

Tabela št. 3: Legenda utrjene točke

1. Opazovalec na podstrešju	12. Pitna voda
2. Različni tipi kukal	13. Strelivo
3. Mreže na oknih, vso steklo je odstranjeno	14. Hrana
4. Vrečke s peskom za preprečevanje rikošejev	15. Notranji prehod
5. Odstranjen omet zaradi preprečevanja prašenja	16. Voda shranjena v banji
6. Oporni drogovi	17. Plošče z žičniki in bodeča žica kot notranje ovire
7. Plošče z žičniki nameščeni za okenskimi policami	18. Žične ovire
8. Lesene škatle ali deli pohištva napolnjeni z zemljo debeline minimalno 500 mm	19. Kanal za ročne bombe
9. Ostrostrelec deluje skozi lino	20. Odstranjeni žlebovi
10. Protipožarna oprema	21. Vsi vhodi, okna, strešna okna so zablokirani, vsa stekla so odstranjena
11. Oddelčni zaklonilnik	22. Sredstva usmerjenega delovanja

Vir: Infantry platoon tactics (6-44); British Royal Army, 1999

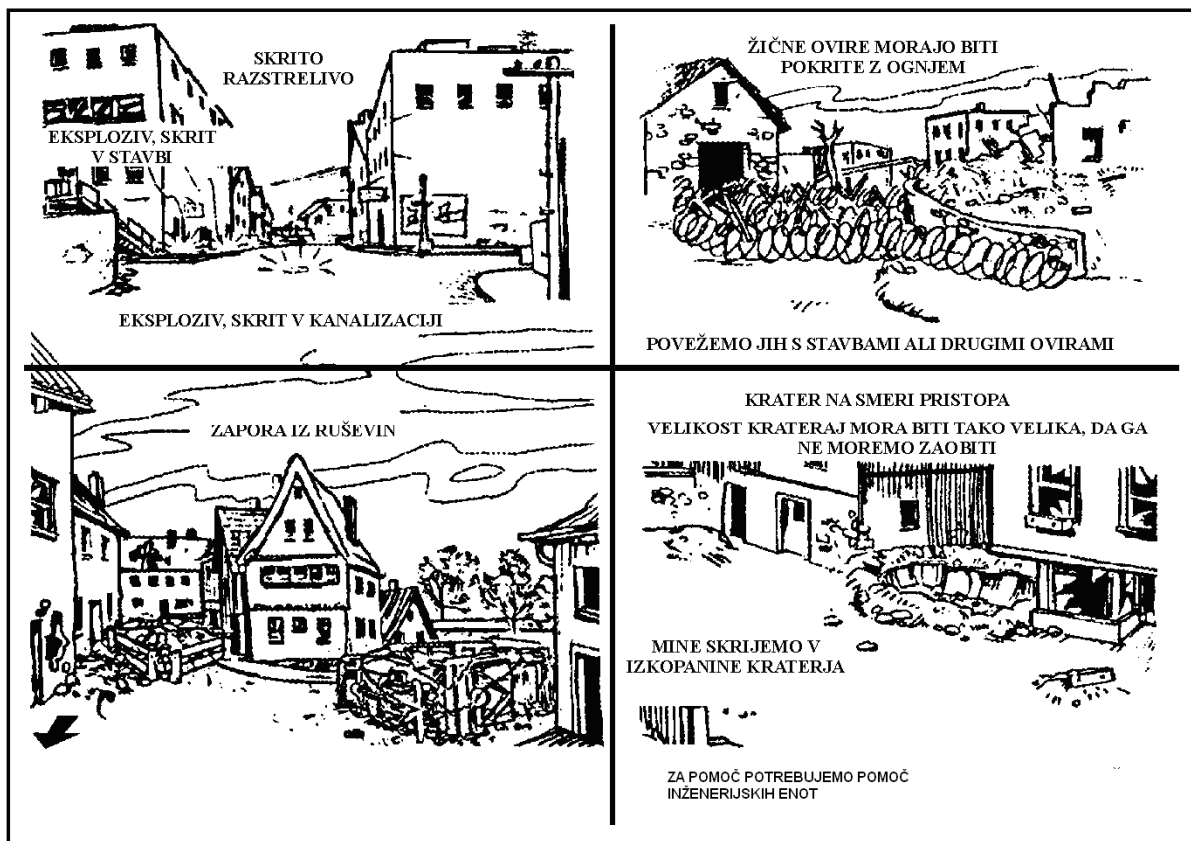
Ovire

Priprava ovir zahteva veliko angažiranja inženirskih enot. Večje zgradbe in blokovska naselja se uporabijo kot ovire za kanaliziranje sovražnika. Pri tem je potrebno ovire dodatno izboljšati

z bodečo žico, kraterji, cestnimi blokadami in drugim materialom. Načrt oviranja mora biti pazljivo usklajen in posredovan vsem enotam, ker sicer trpi branilčeva zmožnost hitrega manevriranja.

Za postavljanje ovir ponavadi uporabljamo inženirske enote. Ovire ponavadi postavljamo na dostopih in v notranjosti naseljenega območja. Na smereh dostopa se kot ovire uporabljajo jarki, strmi nagibi, ograje in drevoredi. Vse te umetne ovire se lahko okrepijo z žico in minami usmerjenega delovanja. Ulice, trgi in predprostori med enotami se lahko ovirajo s formacijskimi sredstvi ali pa z namernim rušenjem objektov (slika št. 2).

Slika št. 2: Primer oviranja v urbanem okolju

Vir: FM 3-21.11

Vsaka resna enota bo že v samih pripravah za boj v naselju pripravila formacijske pripomočke, ki bi ji lahko olajšalo izvajanje nalog. Poleg tega bo vedno s seboj imela orodje, da si bo lahko priročna sredstva izdelala tudi sama.

Presenečenje

Dobro načrtovane mine presenečenja po stavbah, ovire, ki so zaminirane z zakasnelimi vžigalniki negativno vplivajo na bojno moralo sovražnika ter prispevajo k uspešnejši izvedbi obrambe.

Agresivnost

Branilec mora izkoristiti poznavanje naselja za ofenzivno delovanje. Agresivno patroljiranje, naskoki, zasede ipd. se uporabljajo za doseganje presenečenja in motenje napada. Branilec si tudi prizadeva vriniti sile v območja, ki jih je sovražnik že očistil, vendar jih ni zavaroval.

Protinapad

V takšnih okoljih zahtevajo večji protinapadi centralizirano načrtovanje in decentralizirano izvedbo. Na nižji ravni prednost za protinapad prinaša kritje, ki ga zagotavlja naseljeno območje. Manjše enote poskušajo povrniti ključni prostor in objekte ter izriniti sovražnika iz območja.

Uporaba oklepnih sil

V obrambi so oklepne sile sestavni del krožne obrambe ter premične rezerve v središču obrambe. Koristne so tudi znotraj obrambnih položajev kot premična podpora za odporne točke ali za protioklepni boj iz pripravljenih ognjenih položajev. Tanki se ne smejo uporabljati kot statični objekti na odprtem. Posebej opremljeni tanki lahko rušijo določene objekte ali odstranjujejo ruševine.

4.4 ZAGOTOVITEV DELOVANJA¹⁹

Načrt zagotovitve delovanja v obrambi mora upoštevati možnosti obleganja. Situacija je še bolj zapletena, če je potrebno zagotoviti evakuacijo civilistov v območju, kjer bomo izvajali obrambo. Poveljnik mora preprečiti, da bi prisotnost civilnega prebivalstva kakorkoli ovirala izvajanje obrambe. S civilno oblastjo je potrebno uskladiti:

- nemoteno delovanje javnih služb, vključujoč zagotovitev vode, kanalizacije, elektrike, ter obvezen odklop plinske napeljave.
- razdelitev hrane; lahko bo potrebna omejitev porabe,
- sanitarni ukrepi in javno zdravstvo in
- vzdrževanje javnega reda in varnosti.

Oskrba

Branilec porazdeli sredstva vseh kategorij v območju, po možnosti na več razdelilnih točkah. Popolnitev zalog je možna z metanjem iz zraka ali po zračnem mostu s helikopterji.

Evakuacija ranjenih

Za prenos ranjenih skozi zasute ulice, ki so neprevozne je potrebno zagotoviti skupine z nosili. V ta namen in za evakuacijo zunaj naseljenega območja se lahko uporabljajo helikopterji.

Gašenje požarov

Pri obrambi večjih mest ali krajev je potrebno posvetiti pozornost ukrepom požarne zaščite. To je odgovornost vseh enot ter posledično vsakega posameznika v skladu z usmeritvami poveljnika.

¹⁹ Povzeto po: Bojno delovanje (183), 2006

5 TAKTIČNI POSTOPKI ZA BOJ V NASELJU

5.1 TAKTIČNI POSTOPKI PARA, SKUPINE TREH IN ŠTIRIH VOJAKOV

Ne glede na to kakšno taktiko bomo uporabili v posameznih situacijah moramo upoštevati nekatera določena splošna načela in pravila:

- Potrebna je enostavna taktika »KISS; Keep it simple stupid«²⁰.
- Pred samim vpadom v objekt je potrebno pripraviti načrt izvedbe (načrt pripravimo na podlagi podatkov, načrtov objekta in prostorov, ki so nam jih posredovali drugi ali smo jih pridobili na podlagi lastnega izvidovanja).
- Vedno se moramo držati načrta, tudi če je slab:
 - načrt spreminjamo le takrat, kadar smo naleteli na določeno oviro, ki nam onemogoča izvedbo predhodno zastavljenega načrta,
 - v primeru, da smo naleteli na oviro, ki nam onemogoča izpeljavo prvotno zastavljenega načrta je potrebna improvizacija,
 - vedno moramo biti pripravljeni na to, da ne bo šlo vse po načrtu,
 - v delčku sekunde se je potrebno prilagoditi novo nastali situaciji.
- Zelo pomembno je da so vsi vojaki detajlno seznanjeni s situacijo in načrtom, kajti le tako se bodo lahko hitro in učinkovito prilagodili novi situaciji.
- Pripraviti in preveriti moramo vso individualno ter kolektivno opremo, ki jo bomo potrebovali.
- Načelo delovanja v parih; nikoli en sam vojak ne vstopi v objekt oz. prostor.

5.1.1 Načini gibanja po naselju²¹

Premikanje v naselju je prva osnovna veščina, v kateri se mora vojak izuriti. Tehnike premikanja moramo vaditi do izurjenosti oz. avtomatizma. Da bi zmanjšali izpostavljanje sovražnemu ognju, vojaki ne izpostavljajo svoje silhete, izogibajo se odprtih prostorov in izbirajo svoj naslednji položaj že pred premikom. Kakšno bo samo gibanje je tudi zelo odvisno od same situacije ter od tega kakšno vrsto operacij izvajamo.

Glede na samo situacijo poznamo več vrst gibanja vojaka skozi neko področje²²:

- **Sproščen način;** uporabljamo ga predvsem takrat, ko so boji že končani in se je stanje stabiliziralo do takšne mere, da bi s kakršnokoli drugačnim načinom gibanja povzročili nepotrebne napetosti (telo je normalno vzravnano, orožje je v rokah, ob telesu, vendar vedno pripravljeno za reakcijo).
- **Bojno patroljiranje;** gibanje, ki ga uporabljamo po bojih, vendar stanje še ni povsem varno, se pravi, da lahko pričakujemo kakšen incident (telo je pripravljeno, da bo

²⁰ KISS; Naj bo enostaven in neumen.

²¹ Del poglavja povzet po: FM 3 – 06.11; Combined arms operations in urbane terrain, 2002 (prevod švod Zagradišnik).

²² Povzeto po Belgijskemu konceptu gibanja po naseljenemu območju; (dvostransko sodelovanje ŠČ ter Belgijske Kraljeve Akademije, julij 2006).

reagiralo na kakršnikoli napad na nas ali nedolžne civiliste, dolgocevno orožje je v rokah, cev meri nekje petdeset centimetrov pred nas, vsak pozorno opazuje svojo cono na smeri gibanja).

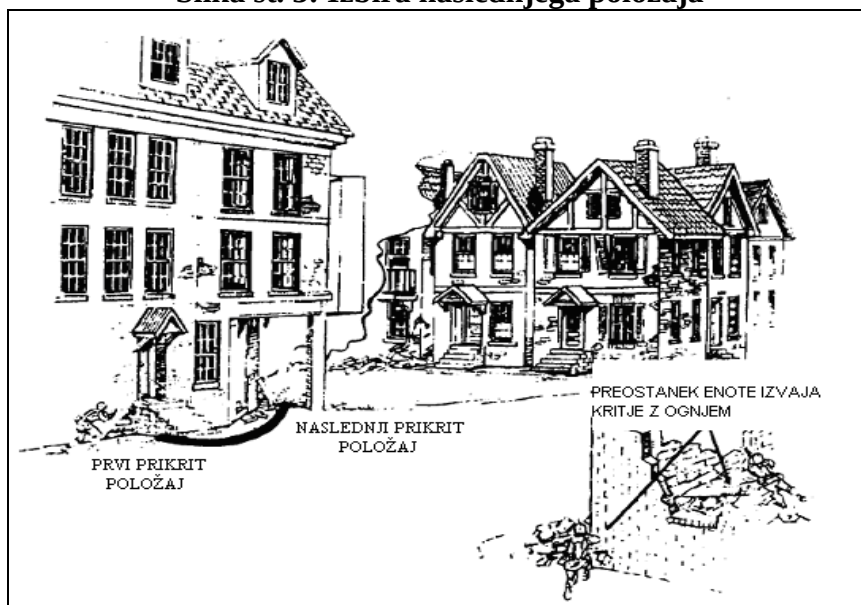
- **Način gibanja, ki ga prilagodimo določeni nalogi;** lahko ga uporabljamo po samih bojih, ko za neko določeno nalogo prilagodimo samo taktiko pristopa in samo izvedbo naloge na primer prijetje kakšne nevarne osebe ali pregleda kakšnih prostorov...).
- **Bojni način;** vsak premik je krit, dolgocevno orožje je v ramenskem vzgibu, cev meri nekje do deset metrov pred nas in ne višje, da nam ostane čim večje vidno polje. V vsakem trenutku smo pripravljeni za delovanje. Posebej pozorni moramo biti na vse odprtine, katere spremljamo z namerjenim orožjem.

Gibanje vzporedno s stavbami

Vojaki in manjše enote ne bodo vedno mogli za napredovanje uporabljati relativno varnega zavetja notranjosti stavb. Morali se bodo premikati tudi zunaj hiš in drugih objektov. Za prikrivanje svojega premika bodo uporabljali dim in zaščitni ogenj, pa tudi vse ostale oblike kritja in zaklon. Pri pravilnem premikanju zunaj stavb se vojak giba tesno ob zidu, ostaja v senci, zniža silhueto ter se hitro premakne na naslednji položaj (slika št. 3).

Če bo sovražni strelec odprl ogenj na vojaka, se bo sam izpostavil ognju ostalih pripadnikov oddelka, ki krijejo premik. Tudi sovražni strelec nižje spodaj v ulici bo težje odkril in obstreljeval vojaka v premiku.

Slika št. 3: Izbira naslednjega položaja

Vir: FM 3 – 06.11

Prečkanje odprtih območij

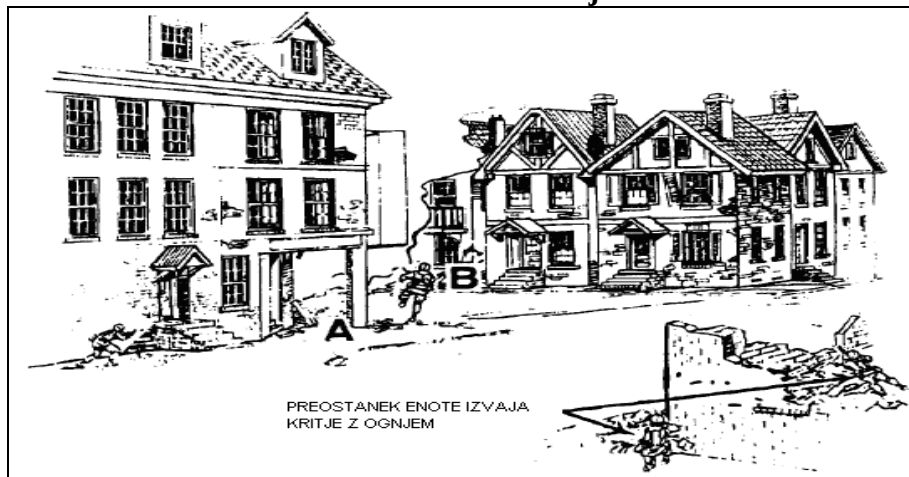
Odprtih območij, kot so ulice, aleje, trgi in parki, se moramo izogibati. To so že po definiciji območja obstreljevanja sovražnikovih skupinskih orožij (minometi, mitraljezi, puškomitraljezi...) Varno jih lahko prečkamo le, če posameznik ali vodja skupine upošteva osnovna načela:

- Pri pravilnem postopku prečkanja odprtih področij, mora vojak razviti načrt svojega premika (uporabi naj dim dimnih ročnih bomb in dimnih škotel, da prikrije premik). Preteče naj najkrajšo razdaljo med dvema stavbama in se nato premika ob steni

naslednje stavbe do naslednjega izbranega položaja (slika št. 4). S tem bo zmanjšal čas izpostavljanja sovražnikovemu ognju.

- Pred premikom naj si ogleda in izbere naslednji položaj, ki nudi najboljši zaklon in kritje. Hkrati naj tudi izbere pot, po kateri bo prišel do izbranega položaja.

Slika št. 4: Premik do bližnje stavbe

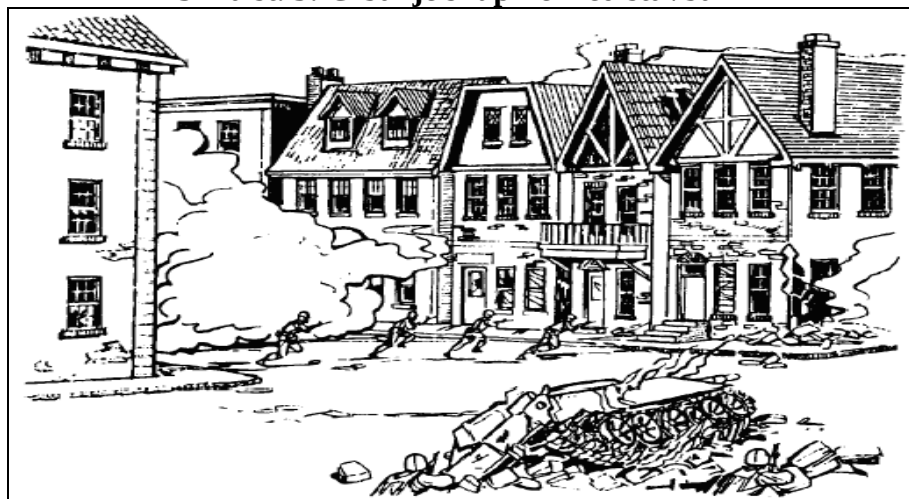

Vir: FM 3 – 06.11

Uporaba ognjene skupine

Težava pri premiku celotne ognjene skupine je v tem, da ognjena skupina predstavlja večjo tarčo za sovražnikov ogenj. Pri premiku od vogala ene stavbe do druge naj se vojaki čez čistino premikajo v skupini. Premik od ene strani stavbe do druge predstavlja podobnem problem. Skupina naj zgradbo uporabi kot zaklon. Pri premiku do bližnje stavbe (Slika št. 5) naj se pripadniki skupine razporedijo v razdalji 3 -5 m eden od drugega in na dogovorjen signal naglo pretečejo razdaljo do naslednje stavbe.

Slika št. 5: Gibanje skupine med stavbami

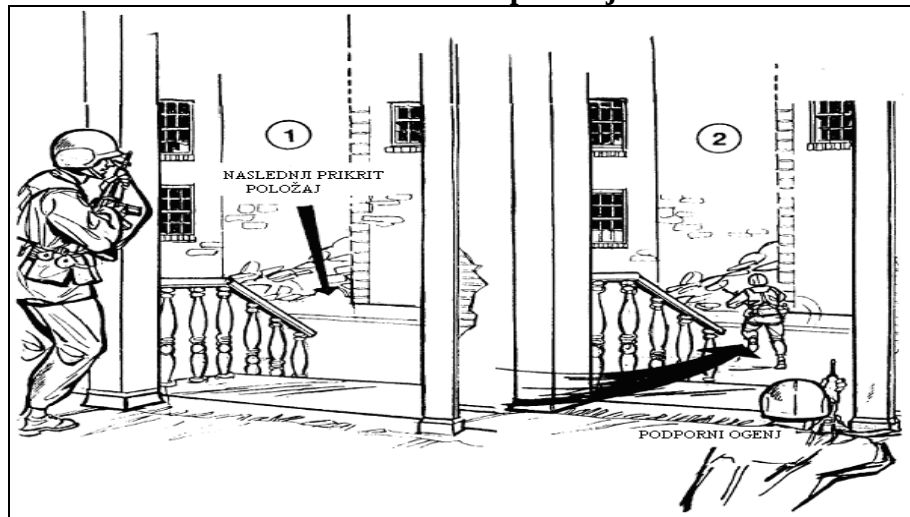
Vir: FM 3 – 06.11

Pravilna uporaba vhodnih vrat

Sovražnik bo vhode normalno pokrival z ognjem, zato naj jih ne bi uporabljali kot vstop ali izstop iz stavbe. Če pa vojak že mora izstopiti skozi vhod oz. glavna vrata, se mora premikati

kar se da hitro in kar se da nizko, da izpostavi čim manj svoje silhuete (Slika št. 6). Izbran naslednji položaj, hitrost in nizka silhueta ter uporaba zaščitnega ognja morajo biti uporabljeni kadar izstopate skozi glavna vrata.

Slika št. 6: Pravilno zapuščanje stavbe

Vir: FM 3 – 06.11

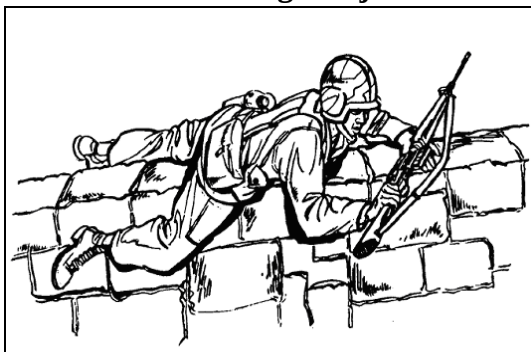
Premagovanje zidu

Vsak vojak se mora naučiti pravilno preplezati zid (Slika št. 7). Ko se prepriča kaj je na drugi strani, se hitro prevali preko ter pri tem ohranja nizko silhueto. Hitrost premika in nizka silhueta sovražniku onemogočata "dober strel".

Gibanje okrog vogalov

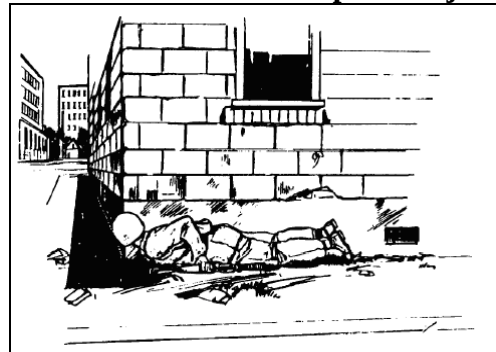
Preden greš okoli vogala preglej območje na drugi strani. Najbolj pogosta napaka, ki jo vojak naredi pri vogalu je, da izda svoj položaj s tem da pred seboj drži orožje in s tem opozori sovražnika na svojo prisotnost, še preden sam pogleda na drugo stran. Okoli vogala je potrebno pogledati na višini, kjer ga sovražni vojak ne pričakuje. Pri pravilni tehniki vojak leži plosko na tleh (Slika št. 8), pogleda kaj je na drugi strani in ne potisne orožja onstran vogala stavbe. Na glavi ima čelado in izpostavi glavo le toliko, kolikor je potrebno za opazovanje področja na drugi strani.

Slika št. 7: Premagovanje zidu

Vir: FM 3 – 06.11

Slika št. 8: Pravilno opazovanje

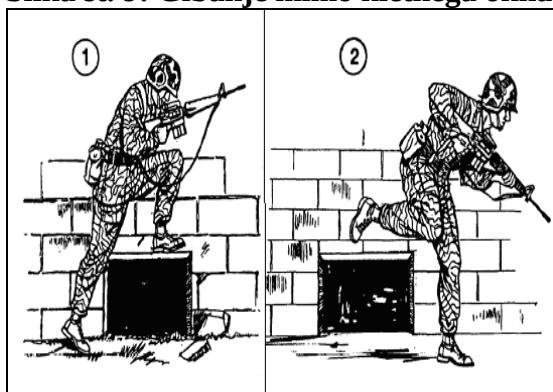
Vir: FM 3 – 06.11

Gibanje mimo oken (odprtini)

Okna predstavljajo še eno tveganje za vojaka in vodjo manjše enote. Najbolj pogosta napaka pri gibanju mimo oken je razkritje glave. Če vojak pokaže glavo, bo sovražni vojak lahko streljal vanj skozi okno, ne da bi se pri tem izpostavil našemu zaščitnemu ognju (Slika št. 10):

- Uporabljač pravilno tehniko bo vojak ostal pod nivojem okna. Vojak pazi, da obris njegovega telesa ni v vidnem polju skozi okno in se drži tesno ob zidu. Sovražni strelec v zgradbi se bo moral sam izpostaviti našemu ognju, če bo hotel streljati na vojaka.
- Enaka tehnika se uporabi tudi pri gibanju mimo kletnih oken; (Slika št. 9) kjer pa je najbolj pogosta napaka, da vojak kletnih oken ne opazi oz. pozabi nanje. Vojak naj ne hodi ali teče mimo oken, ker bodo njegove noge dobra tarča strelcu znotraj prostora. Pri uporabi pravilne tehnike za premagovanje prostora ob kletnih oknih vojak ostane tesno ob zidu in območje okna prestopi ali preskoči, ne da bi sovražnemu strelcu izpostavil noge.

Slika št. 9: Gibanje mimo kletnega okna

Vir: FM 3 – 06.11

Slika št. 10: Gibanje mimo okna

Vir: FM 3 – 06.11

Premagovanje ovir v naselju²³

Urbano okolje je že samo po sebi ovira, ker močno kanalizira in ovira napadanje. Smeri pristopa naj bi bile blokirane in pokrite z ognjem. Ovire in pregrade naj bi bile postavljene v tri pasove.

Urjenje premagovanja vseh vrst ovir je v bistvu osnova, ki jo morajo vojaki obvladati, če hočejo uspešno brez nepotrebnih žrtev izvajati kakršnekoli naloge v naseljenem okolju. Z urjenjem bodo tudi premagali strah pred višino ter ognjem, ki sta ponavadi tesna spremljevalca bojev v naselju.

Urjenja premagovanja ovir vojakov začnemo pri posamezniku in šele, ko individualno obvlada ovire (izjema visoke ovire), urimo postopke premagovanja v skupinah.

Nizke ovire - Pod nizke ovire si lahko predstavljamo ovire, ki so nekje do dva metra visoke. Premagujemo, jih lahko samostojno ali pa s pomočjo sovojakov.

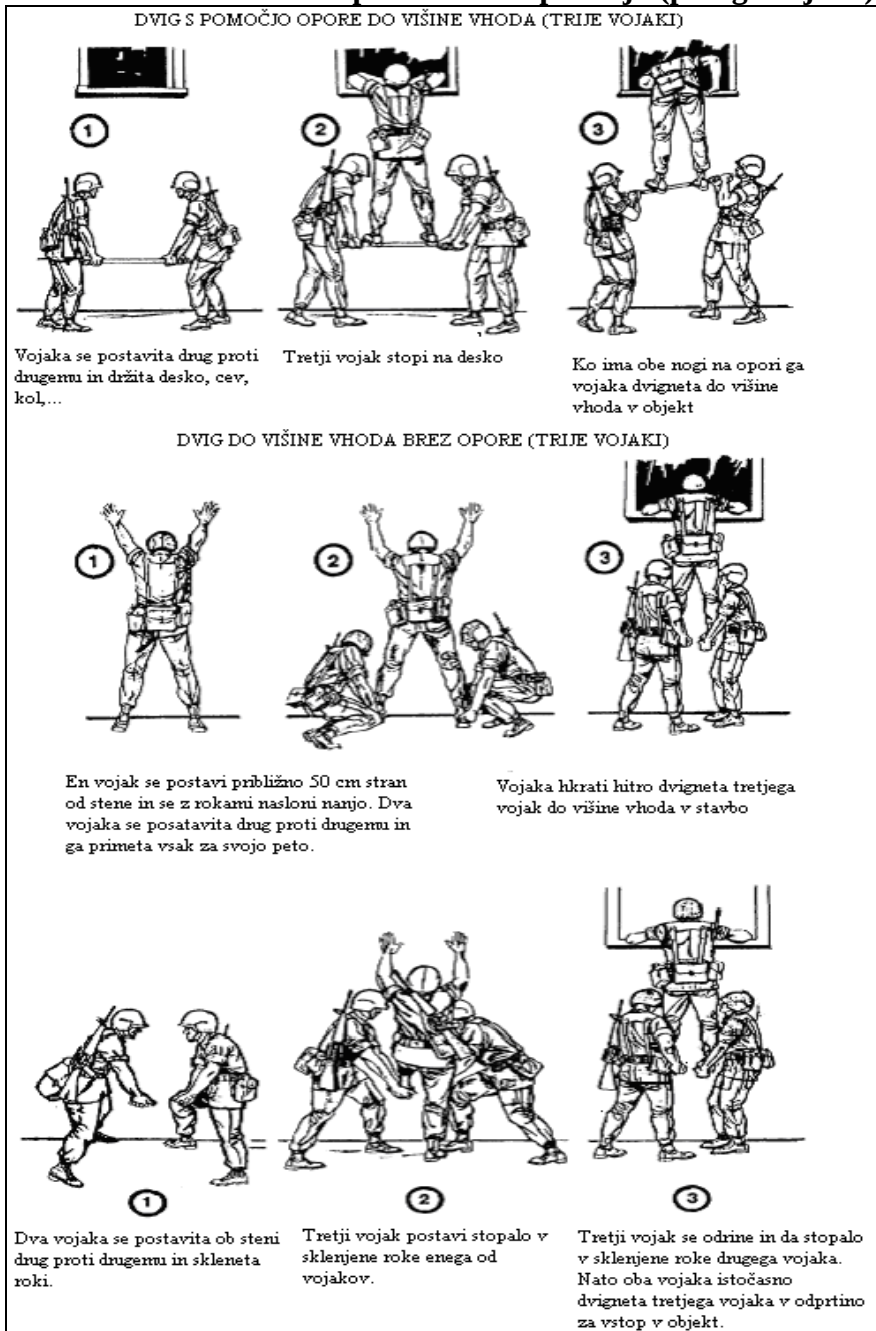
Za urjenje premagovanja teh ovir ne potrebujemo kakšnega posebnega varovanja, kljub temu pa se morajo zagotoviti osnovni varnostni ukrepi. Primer takšne ovire je na primer vstopanje v stavbo v pritličju, kjer lahko uporabimo okna. Pri tem moramo biti posebno pozorni na

²³ Slike premagovanja ovir so iz dvostranskega sodelovanja 16. gen ŠČ z Belgijsko Kraljevo Akademijo, 2006.

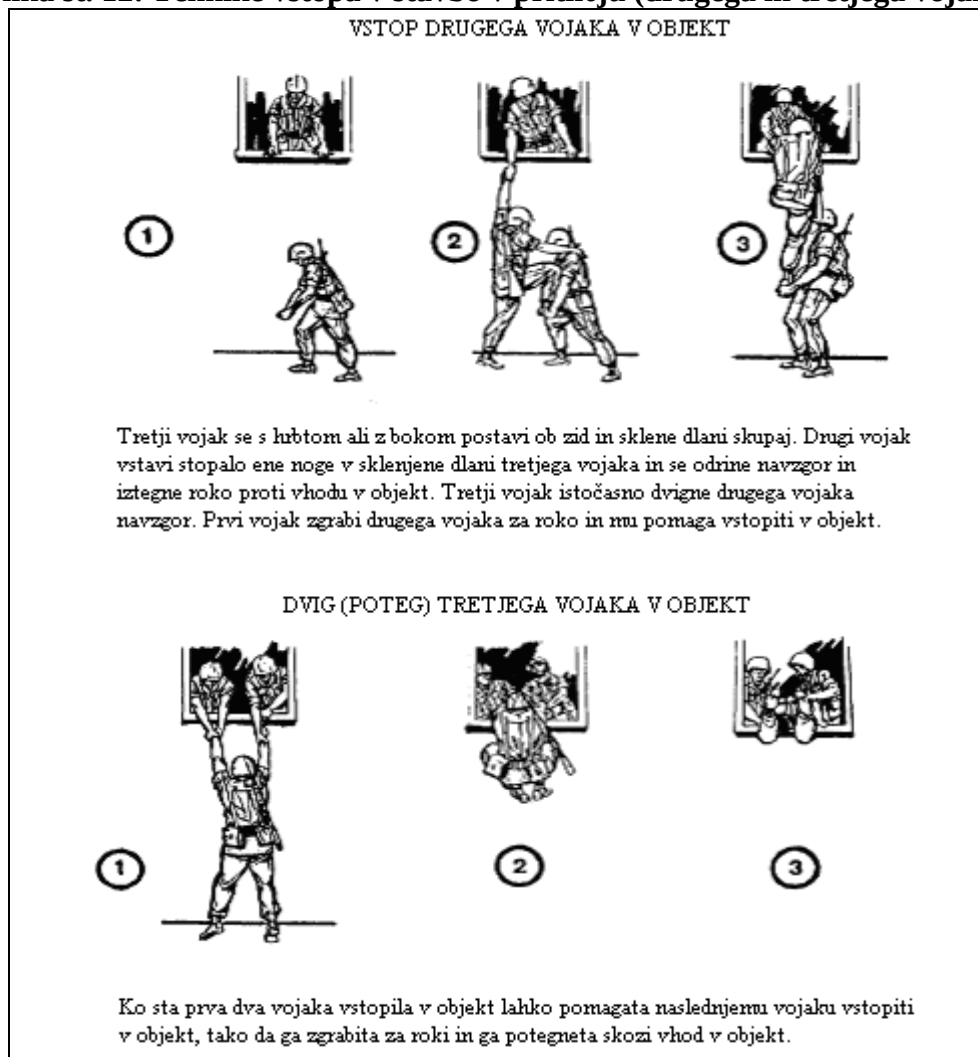
ostanke stekla po policah. Če okno premagujemo samostojno se vedno na polico opremo s pestjo in nikoli z odprto dlanjo. Če imamo možnost vedno uporabljajmo rokavice.

Sliki št. 11 in 12 nam prikazujeta več načinov vstopa v objekt skozi okno in sicer slika št. 11 vstop prvega vojaka, slika št. 12 pa še preostalih dveh. Teh načinov se poslužujemo takrat, ko smo prepričani, da v prostoru ni sovražnika. V primeru, da se v prostoru pričakuje sovražnik, pa obvezno uporabimo ognjeno predpripravo (ročna bomba, eksploziv, lahka protiolepna orožja...).

Slika št. 11: Tehnike vstopa v stavbo v pritličju (prvega vojaka)

Vir: FM 3 – 06.11

Slika št. 12: Tehnike vstopa v stavbo v pritličju (drugega in tretjega vojaka)

Vir: FM 3 – 06.11

Slika št. 13: Uporaba cevi (palic..)za vstop v prostor

Vir: lastno

Slika št. 14: Uporaba dveh cevi (palic..) za vstop v prostor

Vir: lastno

Sliki št. 13 in 14 prikazujeta, kako si lahko pomagamo s cevmi za premagovanje višjih ovir. Namesto cevi lahko uporabimo kakršnekoli podobna sredstva, paziti je le potrebno, da so dovolj trdna.

Slika št. 15: Uporaba lestve za dostop do višjih nadstropij

Vir: lastno

Slika št. 16: Pomoč sovojaka za vstop v prostor

Vir: lastno

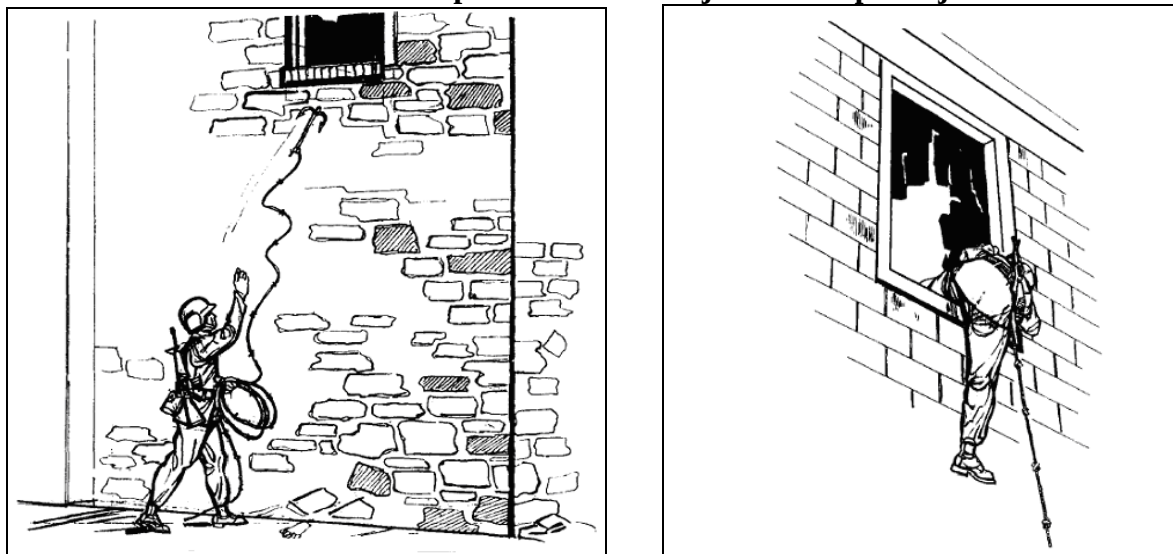
Slika št. 15 nam prikazuje premagovanje ovire s pomočjo lestve. Pri tem postopku moramo biti pozorni s katero nogo bomo stopili na polico, kajti le pravilen postopek je tudi hiter postopek. S tem mislim na čim hitrejši vstop skozi okno, ker je v tem primeru okno tunel smrti.

Slika št. 16 nam prikazuje, kako nam lahko sovojak v primeru, da nimamo priročnih sredstev pri sebi nudi oporo za premagovanje ovire. V tem primeru moramo biti pozorni, da sovojaku stopimo na ritni del in da ne gremo s stopalom predaleč na ledveni del hrbta.

Visoke ovire - So ponavadi višje od dveh metrov in za njihovo premagovanje že potrebujemo pomoč sovojakov ter različne pripomočke kot so razne lestve, vrvi, drogovi, kljuke ipd.. Za premagovanje visokih ovir lahko uporabimo tudi obstoječo infrastrukturo, kot so žlebovi, balkoni...

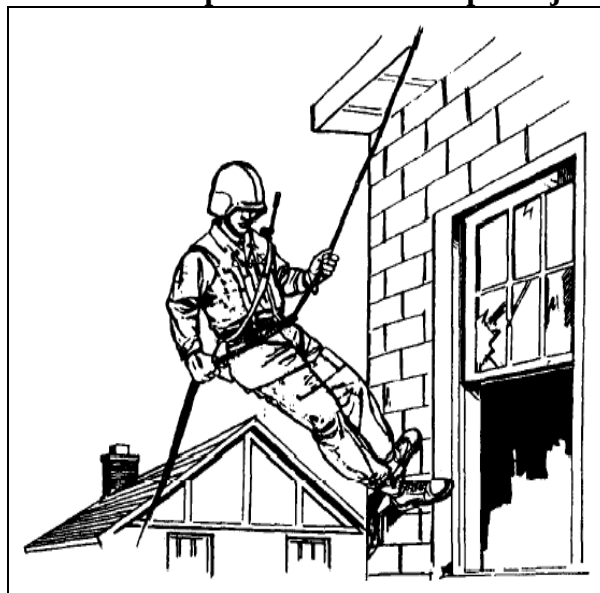
Veliko je načinov, kako premagati neko visoko oviro, vse pa je pogojeno v kakšni situaciji se bo enota nahajala. To pomeni, da se moramo v trenutku, ko se najbolj izpostavljam, še posebej zavarovati s podpornim ognjem.

Pred pričetkom urjenja premagovanja teh ovir moramo zagotoviti varovanje, da bi preprečili nepotrebne poškodbe, ki lahko nastanejo pri padcih iz takšne višine.

Sliki št. 17 in 18: Uporaba vrvi s kavljem za vstop v objekt

Vir: FM 3 – 06.11

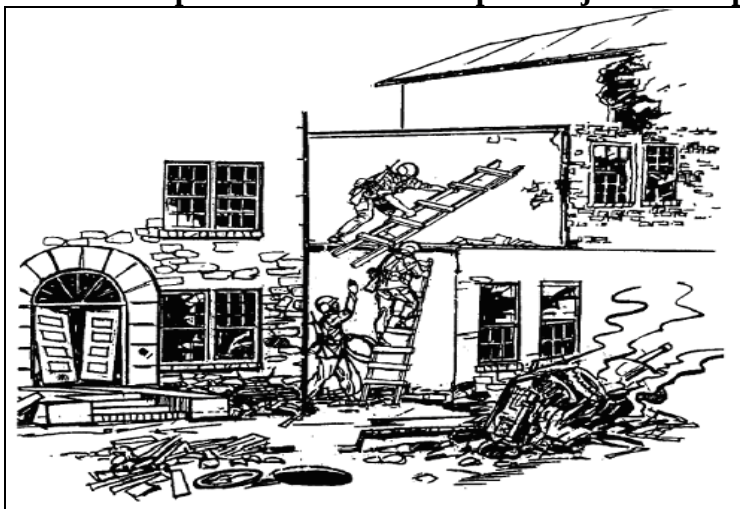
Sliki št. 17 in 18 nam prikazujeta, kako lahko uporabimo vrv s kavljem za vstop v objekt. Predpogoj za takšen vstop je že očiščen prostor. Za hitrejše vstopanje ostalih vojakov lahko kot nadgradnjo tega postopka uporabimo hojo po zidu z vlečenjem. Vojak, ki je na tleh si vrv poda preko hrbtne delca in pod rameni, vsaj dva vojaka pa ga v zgornje nadstropje vlečeta enakomerno hitro, tako, da se vojak z nogami opira v steno in dobesedno hodi po njej.

Slika št. 19: Uporaba vrvi za vstop v objekt

Vir: FM 3 – 06.11

Slika št. 19 nam prikazuje vstop v objekt iz zgornje strani s pomočjo vrvi. Ta postopek, je bolj priporočljiv saj se izpostavimo manj časa, prav tako pa lahko že med samim vstopom ognjeno delujemo in s tem presenetimo sovražnika. Vsekakor pa ta način zahteva bolj usposobljene vojake.

Slika št. 20: Uporaba lestev za dostop do višjih nadstropij

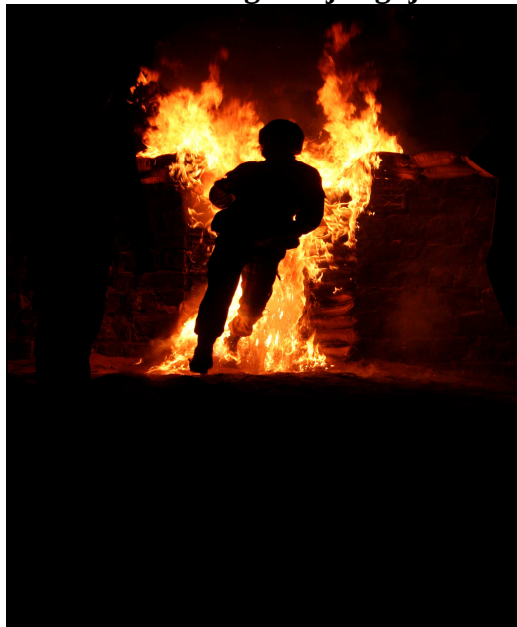

Vir: FM 3 – 06.11

Slika št. 20 nam prikazuje, kako si vojaki podajajo lestvi in tako premagujejo več visokih ovir hkrati.

Ognjene ovire - So lahko kakršnekoli ovire, nizke ali visoke s to razliko da gorijo. Za njihovo premagovanje se je potrebno posebej zaščititi. Obraz si zaščitimo z rokami, vendar moramo pri tem paziti, da ne izgubimo orientacije in se v oviro ne zaletimo.

Slika št. 21: Premagovanje ognjene ovire

Vir: lastno

Slika št. 21 nam prikazuje kako lahko pripravimo ognjeno oviro, da je njen učinek še večji. Veliko pozornost pri teh ovirah je potrebno nameniti varnosti, se pravi več inštruktorjev mora biti pripravljenih na obeh straneh ovire s sredstvi za hitro gašenje (gasilni aparati, odeje...).

5.1.2 Načini gibanja po objektu²⁴

V objektu se bomo gibal taktično s pokrivanjem ter prilagojeno številu vojakov in konfiguraciji samih prostorov. Glede na vrsto prostorov ločimo:

- **vstopanje v prostor,**
- **gibanje po hodniku,**
- **gibanje okoli vogalov in**
- **gibanje po stopnišču.**

5.1.2.1 Načini vstopanja v prostor

Sam vstop v prostor bomo vedno prilagodili situaciji, številu vojakov ter konfiguraciji samega prostora. Glede na število vojakov bom predstavil tako imenovani »suhi vstop«²⁵:

- **vstop v prostor - dve osebi,**
- **vstop v prostor - tri osebe,**
- **vstop v prostor - štiri osebe,**
- **vstop v prostor z intimno podporo ter odpiranjem kota - štiri osebe (dva para),**
- **vstop v prostor z intimno podporo ter hitrim kukanjem - štiri osebe (dva para) in**
- **čiščenje več prostorov (dva para)**

V primeru ko se nam situacija zelo zaostri, pa vstopa brez ognjene predpriprave ne izvajamo. V tem primeru bom predstavil:

- **vstop v prostor z lahkim PM**
- **vstop v prostor z ročno bombo in**
- **vstop v prostor s šok bombo.**

Na koncu tega poglavja pa bom še predstavil, kako reagiramo v primerih, ko so vrata zaklenjena in moramo v prostor najprej vdreti:

- **s pomočjo mehanskih pripomočkov,**
- **s pomočjo »šibrenice« (druga orožja) in**
- **s pomočjo eksploziva.**

Vstop v prostor – suhi vstop

V prostor lahko vstopimo na veliko načinov, vse pa je odvisno od situacije, števila vojakov ter od tega kako velik in zapleten prostor lahko pričakujemo. Zelo veliko je variant vstopa, toda nikoli se ne sme zgoditi, da bi v prostor vstopil en sam vojak.

Tunel smrti

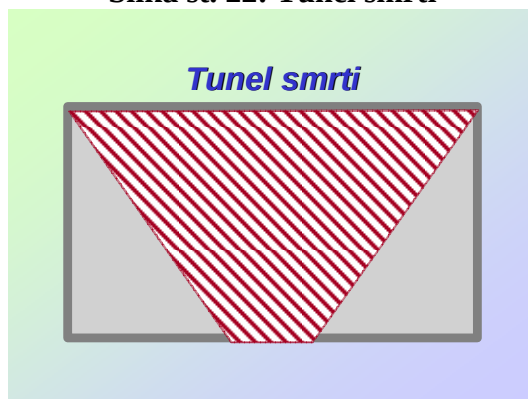
Na sliki številka 22 je prikazan »tunel smrti«, ki je ime dobil prav zaradi tega, ker je to najbolj kritična cona pri vpadu v prostor. Pri vpadu smo najbolj ranljivi prav med vrati, kar pomeni, da moramo to cono zapustiti čim prej. Zakaj smo tu najbolj ranljivi? Eden od razlogov je ta,

²⁴ Večino gradiva za to poglavje sem črpal iz internega gradiva avtorja npor Kosmač iz 17. BVP.

²⁵ »Suhi vstop« je vstop v prostor, kjer se lahko pričakujejo tudi nedolžni civilisti, zato v takšnih primerih ne uporabljamo ognjene predpriprave.

da nas sovražnik tu pričakuje, drug je, da se zaradi različnih svetlob prav na vratih najbolj izpostavi naša silhueta, nenazadnje je to naše ozko grlo, ki se ga zelo težko izognemo.

Slika št. 22: Tunel smrti

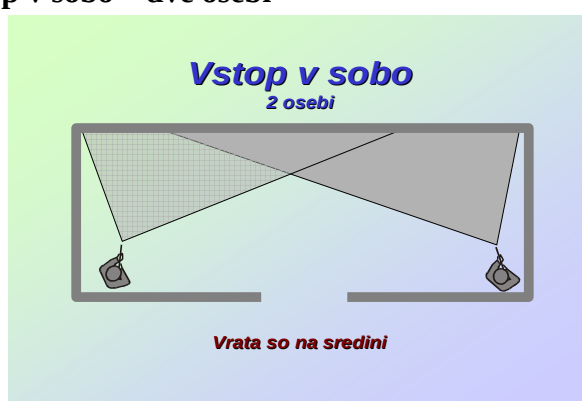
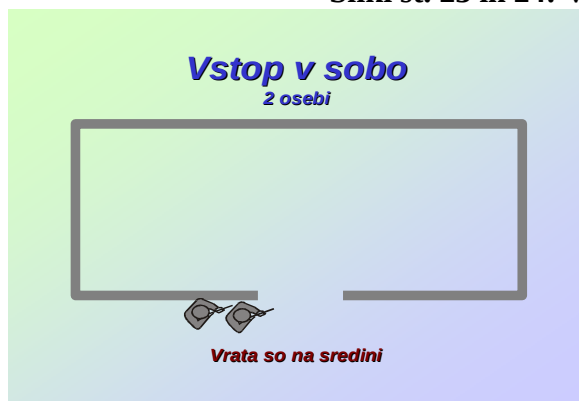

Vir: Kosmač, 2004

Vstop v sobo – dve osebi

Sliki št. 23 in 24 prikazujeta vstop dveh vojakov. Pri vstopu v prostor se mora prvi vojak takoj obrniti k enemu od kotov in ga pregledati, drugi vojak mu sledi v prostor in takoj pregleda nasprotni kot. Ko sta pregledala vsak v svoj kot se tudi sama premakneta v očiščena kota ter se osredotočita na kot, ki jima je najbližji in nato proti sredini prostora. Koti se vedno pregledujejo od tal proti stropu. Tako sta približno sočasno pregledala prostor. Katero smer bo izbral prvi vojak je lahko vnaprej domenjeno, kar pa ni najbolj priporočljivo, saj naj bi šel po najlažji poti, se pravi po poti kjer je najmanj ovir, da se ne zaustavlja na vratih obenem pa ne izgubi hitrosti in se s tem izpostavlja bolj kot je potrebno. Vojaka morata biti zelo pozorna na pohištvo, odprtine in sumljive predmete. V primeru, da iz prostora vodijo še kakšna vrata, jih mora najbližji vojak po pregledu svoje cone takoj pokriti.

Sliki št. 23 in 24: Vstop v sobo – dve osebi

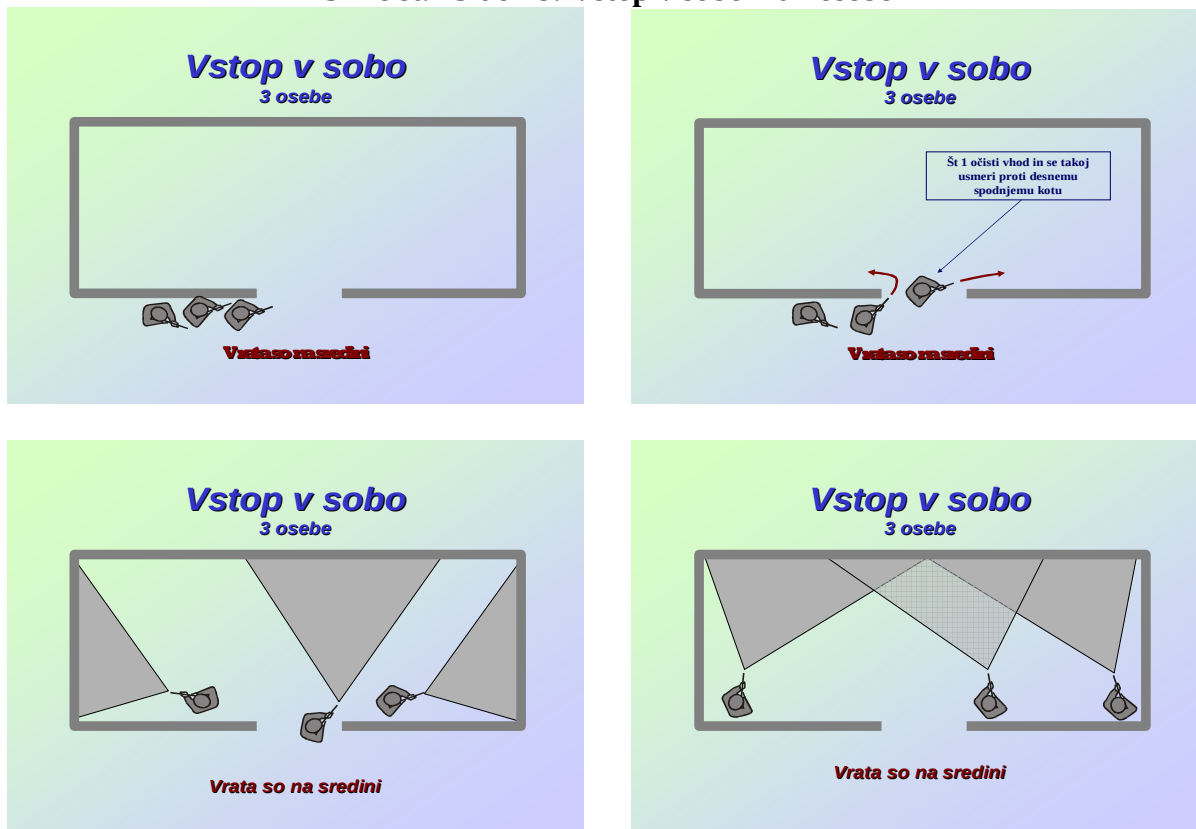

Vir: Kosmač, 2004

Vstop v sobo - tri osebe

Slike št. 25 do 28 prikazujejo vstop treh vojakov. Situacija je dokaj podobna, kot pri vstopu dveh vojakov, le da v tem primeru tretji vojak, ko vstopi v prostor zavzame pozicijo nekje vzporedno s prvim vojakom in se takoj osredotoči na sredino prostora.

Slike št. 25 do 28: Vstop v sobo – tri osebe

Vir: Kosmač, 2004

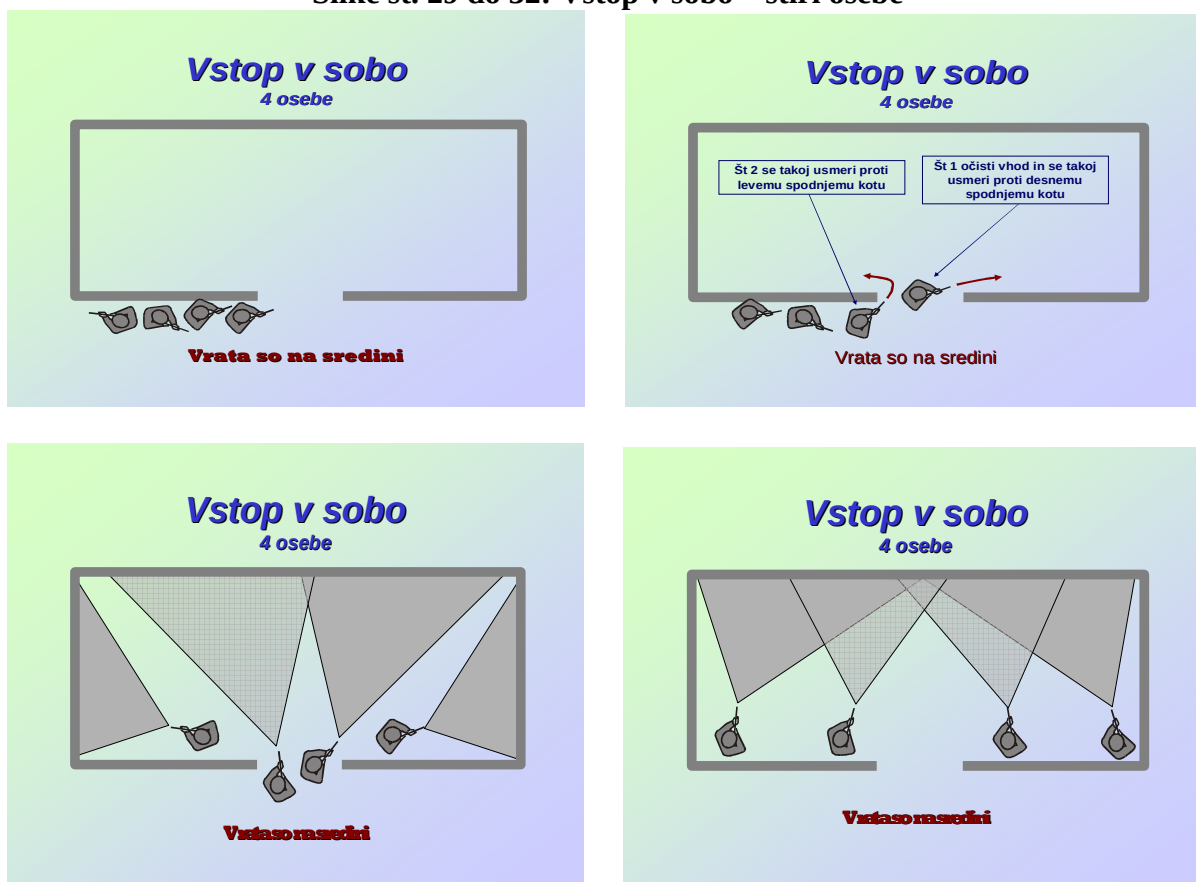
V primeru, da iz prostora vodi še kakšen izhod, je primarna naloga tretjega vojaka kritje le tega, s tem pa zagotovi, da se prostor lahko nemoteno pregleda s strani prvih dveh vojakov.

Vstop v sobo – štiri osebe

Slike št. 29 do 32 prikazujejo kako naj bi vstopili štiri vojaki, se razporedili in pregledali prostor. Štiri vojake uporabimo predvsem v primerih, ko je prostor resnično velik, ima veliko pohištva oziroma ima več vrat, ki vodijo v druge prostore ali pričakujemo več oseb v prostoru. Sam postopek vstopa je isti kot pri treh vojakih z razliko, da se četrti vojak postavi vzporedno z drugim vojakom. To pomeni, da gre takoj po vstopu ravno v obratno smer kot tretji vojak. Prioriteta tretjega in četrtega vojaka je sredina prostora do vsak svojega kota.

Pri vstopu treh ali štirih vojakov se izogibamo dvostranskemu vpadu, to pomeni da bi bila dva vojaka na eni ter dva na drugi strani vrat, predvsem da ne bi prišlo do zastoja na vratih. V primeru, ko nimamo izbire pa naj bi najprej vstopili vojaki iz lažje in nato šele vojaki iz težje strani.

Slike št. 29 do 32: Vstop v sobo – štiri osebe

Vir: Kosmač, 2004

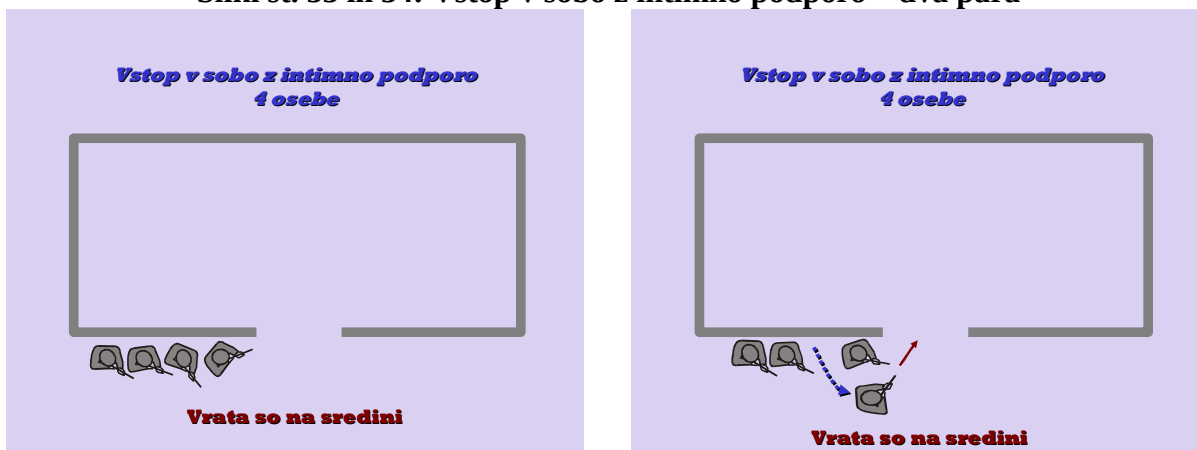
Vstop v sobo z intimno podporo ter odpiranjem kota – dva para²⁶

Slike št. 33 do 38 prikazujejo nadgradnjo postopkov, ki sem jih prikazal v prejšnjem poglavju in sicer je to vstop dveh vojakov z intimno podporo drugega para. S tem postopkom sicer izgubimo nekaj časa, vendar pridobimo veliko na varnosti. Spodaj opisani postopki so narejeni za dva para, vendar se nam nič ne spremeni, če bi zaradi določene situacije potrebovali večjo vpadno skupino. Predpriprava ostane ista, razlika je samo v tem, da bi v prostor vpadlo večje število vojakov.

²⁶ Poglavje vstopa v prostor z intimno podporo sem povzel po Belgijskemu konceptu čiščenja objektov; (dvostransko sodelovanje ŠČ ter Belgijske Kraljeve Akademije, julij 2006)

Prva slika nam prikazuje sam pristop do vrat, ki se prav v ničemer ne razlikuje od zgoraj opisanega postopka. Na drugi sliki pa že vidimo, da se je vodja vpadne skupine odločil, da postavi intimno podporo. Intimno podporo nam ponavadi nudi orožje z največjo ognjeno močjo, se pravi v našem primeru bo to lahki PM. Na znak vodje skupine se bo od le te oddvojil in bo počasi odpiral vidni kot v prostor, nekje do petinštirideset stopinj na sam prostor. V trenutku, ko poklekne je za ostalo skupino to znak, da pokriva prostor, ki si ga je z odkrivanjem kota odkril.

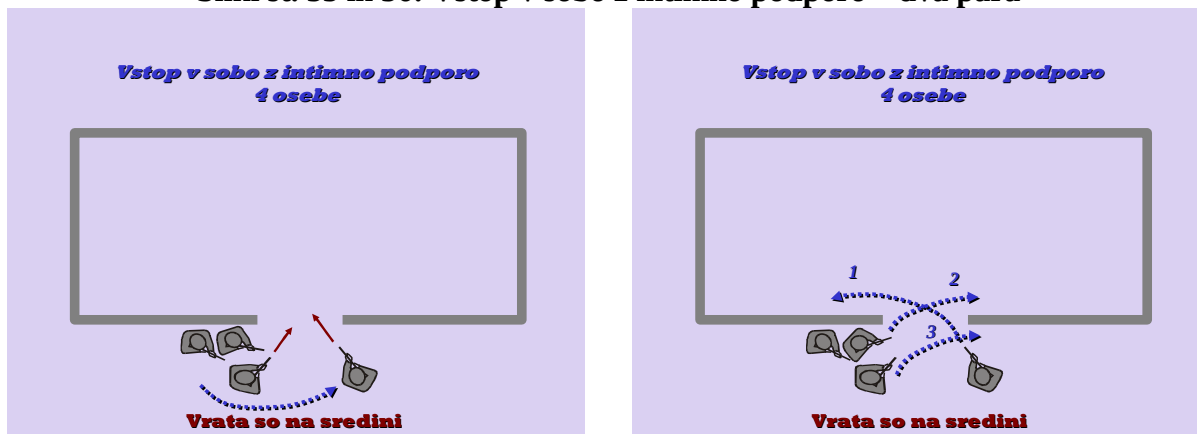
Sliki št. 33 in 34: Vstop v sobo z intimno podporo – dva para

Vir: Lastno

Vodja skupine nato vizualno pregleda vrata, če bi slučajno opazil mine presenečenja ali pa kakšne sledi od nastavljanja le teh. Nato vodja skupine zapusti svoj prostor in gre preko vrat z počasnim odpiranjem kota, zadaj za intimno podporo do nekje sto dvajset stopinj glede na vrata (slika št. 35). Ko pregleda ta koridor, signalizira vojaku št. dve in vpadeta v prostor po že v prej opisanem postopku (slika št. 36).

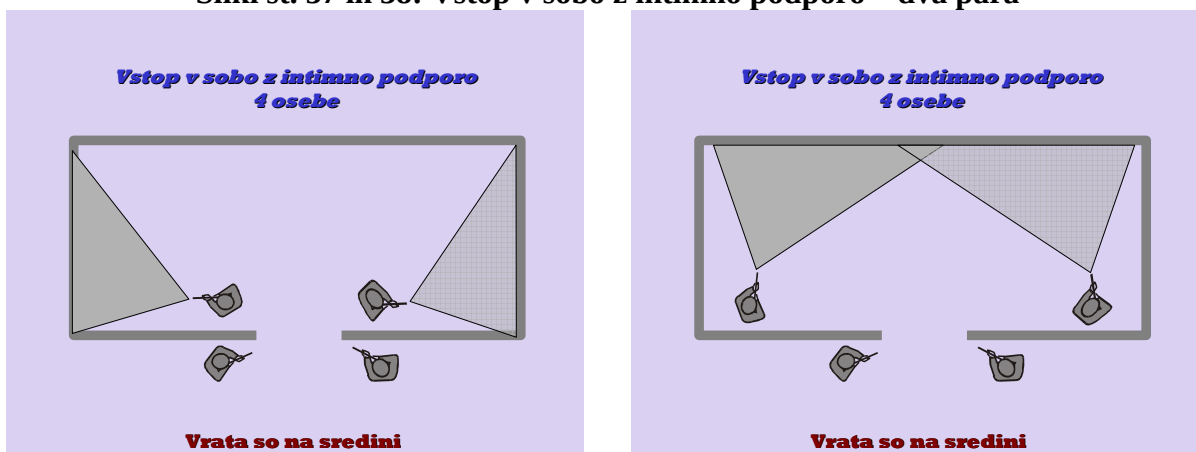
Sliki št. 35 in 36: Vstop v sobo z intimno podporo – dva para

Vir: Lastno

Vojaka št. tri in štiri ostaneta pred vrati in sta pripravljena na vpad (sliki št. 37 in 38), v primeru, da prvi par ni kos situaciji (prevelik prostor, več sovražnikov, civilistov...). Ko je prostor očiščen in zavarovan poročata in nato se poveljnik oddelka odloči, kako bo čiščenje potekalo naprej. Načeloma naj bi naslednji prostor čistil drug par.

Sliki št. 37 in 38: Vstop v sobo z intimno podporo – dva para

Vir: Lastno

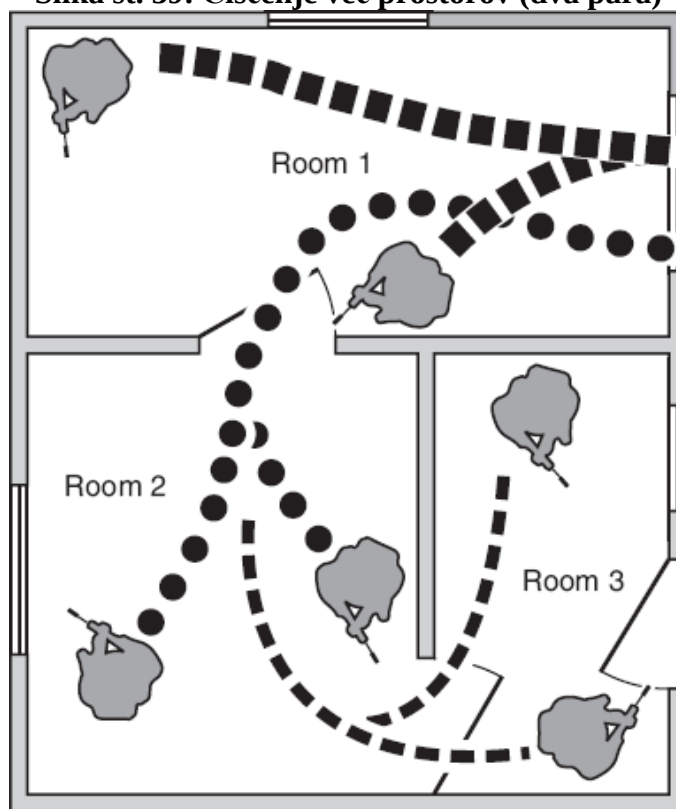
Vstop v sobo z intimno podporo ter hitrim kukanjem – štiri osebe

Ta postopek je zelo podoben prejšnjemu, razlikuje pa se v tem, da ko nimamo časa odpirati kota preko vrat, naredimo »hitro kukanje«. Se pravi, vodja skupine ravno tako postavi intimno podporo in ko nam le ta krije določen prostor se prepričamo, da na vratih ni kakšnih min presenečenja oz. sledi, ki bi lahko izhajale iz nastavljanja le teh, na hitro pogledamo v prostor (maksimalno dve sekundi). S tem postopkom smo vsaj malo pregledali prostor preden vpademo vanj. Ostali postopek, vpad, čiščenje prostora ter zavarovanje je isti kot pri zgornjem primeru.

Čiščenje več prostorov (dva para)

V prej omenjenih situacijah smo imeli samo en prostor. Sedaj pa bom predstavil čiščenje in zavarovanje več prostorov, ki si sledijo iz enega v drugega. Do tu nam je sedaj že jasno, da moramo za varno čiščenje uporabiti več vojakov, ki jih lahko razdelimo na pare ali večje skupine, vse je odvisno od velikosti prostorov in od situacije. V našem primeru bosta čiščenje izvedla dva para (slika št. 39). Koncept temelji na tem, da ko prvi par očisti in zavaruje prvi prostor, drugi par očisti in zavaruje drugi prostor ter nato zopet prvi par očisti in zavaruje tretji prostor. Poveljnik teh dveh vpadnih skupin je vedno eno sobo za parom, ki čisti prostor in se sproti odloča, do kam se bo nadaljevalo čiščenje.

Slika št. 39: Čiščenje več prostorov (dva para)

Vir: Infantry platoon tactics (6-32); British Royal Army, 1999

Vstop v sobo z ognjeno predpripravo

Glede na situacijo se lahko poveljnik oddelka odloči, da bo pred vstopom v prostor le to očistil z ročno bombo ali pa z dolgim rafalom iz lahkega puškomitraljeza. V obeh primerih mora biti prepričan da se v prostoru ne nahajajo civilisti ali ostali, ki niso vključeni v oborožen boj.

Vstop v sobo z lahkim puškomitraljezom (LPM)

V tem primeru se PM približa vratom iz strani, vojak na drugi strani mu odpre vrata, on pa nato v prostor spusti dolg rafal če se da po celi širini prostora. Puškomitraljezec mora težiti k temu, da rafal izstrelji iz čimbolj zaklonjenega prostora iz dveh razlogov in sicer da se ne izpostavlja več kot je potrebno in zaradi odbojev nabojev od trdnih stvari v prostoru. Iz teh razlogov, naj z eno roko PM drži za transportni ročaj, z drugo roko pa za pištolski ročaj in usmerja rafal po celi širini prostora. Po rafalu se takoj umakne in da prostor vojakoma, ki takoj vpadeta v sobo. Po vpadu vojaka s kratkimi rafali prestrelita dele pohištva, kjer bi se lahko skrival sovražnik.

Vstop v sobo z ročno bombo

Prvi pogoj za uporabo ročne bombe je sama konstrukcija stavbe. Če so stene prebojne za delce, ki nastanejo ob eksploziji, ročne bombe ne uporabljamo. Potem, ko vržemo ročno bombo se takoj izmaknemo, po možnosti naj bo med nami in prostorom v katerega vržemo ročno bombo vsaj še en prostor.

Ko poveljnik oddelka preuči, da je v prostor potrebno vreči ročno bombo da znak vodji vpadne skupine. Vodja nato izvleče RB in jo pokaže vsem prisotnim. To je znak da morajo

vsi poiskati zaklon, če se le da v drugem prostoru. Ko so vsi v zaklonu bombo prime obratno, kot je predpisan prijem, odstrani varovalko ter žličko prime v roko, počaka dve sekundi in nato odvrže bombo. Ta postopek »kuhanja bombe« se izvaja z namenom sovražniku preprečiti, da bi slišal aktiviranje bombe in preprečiti da bi nam našo bombo vrgel nazaj. Pred uporabo tega postopka moramo biti prepričani o času zakasnitve eksplozije uporabljene ročne bombe. Ravno zaradi nevarnosti tega postopka naj bi to izvajal izkušen in priseben vojak. Ko bomba eksplodira, vpadna skupina takoj vpade v sobo in jo očisti.

Vstop v sobo s »šok bomba«²⁷

Šok bomba je zelo uporabna v primerih, ko se predvideva da so v prostoru tudi civilisti. Z uporabo šok bombe za trenutek odvrnemo pozornost vsem, ki se nahajajo v prostoru in ta čas izkoristimo za vpad.

Za uporabo šok bombe poveljnik oddelka da dovoljenje vodi vpadne skupine, ki nato izvleče bombo, jo pokaže vsem v skupini, da se lahko pripravijo in jo nato vrže v prostor. Šok bombe ne mečemo pregloboko v prostor, ker tam izgubi svoj namen, ampak jo vržemo tja kjer predvidevamo da nam preti največja nevarnost. Takoj ko se bomba aktivira, skupina vpade v prostor in ga očisti.

Načini vdiranja v prostor

Vedno težimo k temu, da v prostor vpademo na način, ki bo presenetil sovražnika, naj si bo to z eksplozivom skozi steno, z uporabo protioklepni orožij ali uporabo težkih mitraljezov²⁸ s katerimi prav tako lahko naredimo luknjo v steni. Velikokrat pa se nam bo zgodilo, da vsega naštetega ne bomo mogli uporabiti. V takšnih primerih upoštevajmo sledeča navodila.

Ko pridemo pred vrata moramo takoj pogledati kam se odpirajo, kakšna je ključavnica in se takoj odločiti na kakšen način jih bomo odprli.

Poznamo več načinov vdiranja v prostor, če so vrata zaklenjena, na voljo pa imamo tudi več pripomočkov, ki jih lahko pri tem uporabimo:

- uporaba mehaničnih pripomočkov (lomilke, ovni, žage, težka kladiva, klešče, sekire..),
- uporaba varilnih aparatov,
- uporaba šibrenice ali drugega avtomatskega orožja in
- uporaba eksploziva.

Če gre za velik objekt in veliko število prostorov, je priporočljivo da je število sredstev za vdiranje več in to različnih (še posebno v primeru, ko nimamo točnega načrta objekta in ne moremo predvideti kakšna so vrata, kako se odpirajo, kakšne so ključavnice, iz kakšnega materiala so...).

V vpadni skupini naj bo en vojak že vnaprej določen za vdiranje, po možnosti bolj krepke postave.

Vedno moramo imeti pripravljeno rezervno pot vstopa v objekt ali prostor (stranska vrata, okno...) v primeru, če skozi načrtovan vstop v prostor ne moremo.

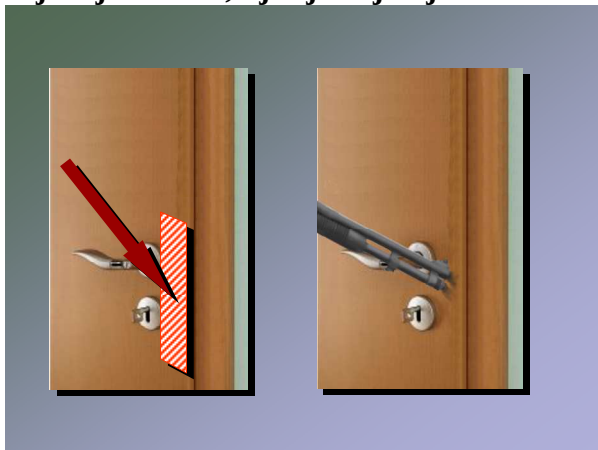
²⁷ »Šok bomba« je eksplozivno telo, ki z svojo eksplozijo povzroči velik hrup in močan svetlobni efekt. Cilj uporabe je predvsem kratkotrajna onesposobitev sovražnika, drugih stranskih učinkov bomba nima.

²⁸ Sto nabojev kalibra 7,62 mm nam lahko naredi luknjo premera 30 centimetrov v steni debeline 50 cm, dodatnih tristo nabojev pa nam luknjo poveča na 60 cm premera.

Uporaba šibrenice

Slika št. 40 nam prikazuje kam in pod kakšnim kotom moramo ustreliti v predel ključavnice, da dosežemo optimalni učinek orožja. V primeru da nimamo šibrenice vrata lahko prestrelimo s puškomitraljezom, vendar moramo zopet paziti na naboje, ki se lahko odbijejo nazaj v nas.

Slika št. 40: Območje ključavnice, kjer je najboljši učinek izstrelka za uničenje

Vir: Kosmač, 2004

Razstrelitev vrat z detonatorsko vrvico

Sliki št. 41 in 42 nam prikazujeta kam lahko namestimo detonatorsko vrvico, da lahko uspešno vdremo v prostor. Ena od možnosti je, da vrvico namestimo na tečaje vrat, druga možnost pa je namestitev vrvice na območje ključavnice.

Za namestitev detonatorske vrvice moramo predhodno usposobiti vojake, sicer mora to delo opraviti inženirec – pionir.

Sliki št. 41 in 42: Namestitev detonatorske vrvice

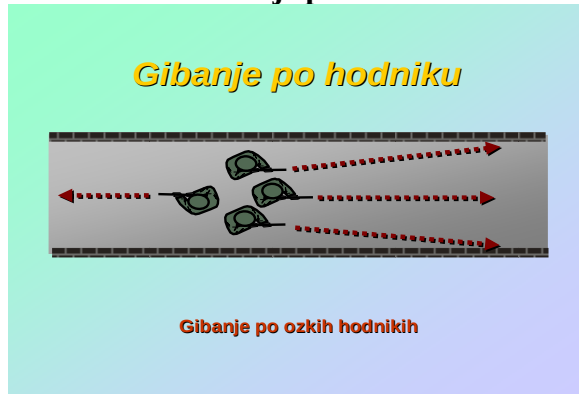

Vir: Kosmač, 2004

5.1.2.2 Gibanje po hodniku

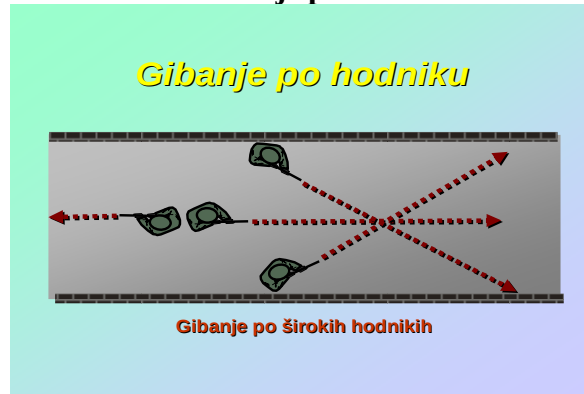
Gibanje po objektu je odvisno predvsem od same konfiguracije notranjih prostorov, od števila vojakov, najbolj pa seveda od situacije. Na spodnjih dveh slikah je prikazano gibanje skupine štirih vojakov po ozkem in širokem hodniku. Bistvena razlika je v tem, da skrajna vojaka pri ozkem hodniku pokrivata vsak svojo smer, pri širokem hodniku pa pokrivata navzkrižno. V obeh primerih notranja vojaka pokrivata, eden po smeri gibanja drugi pa krije smer prihoda.

Slika št. 43: Gibanje po ozkem hodniku

Vir: Kosmač, 2004

Slika št. 44: Gibanje po širokem hodniku

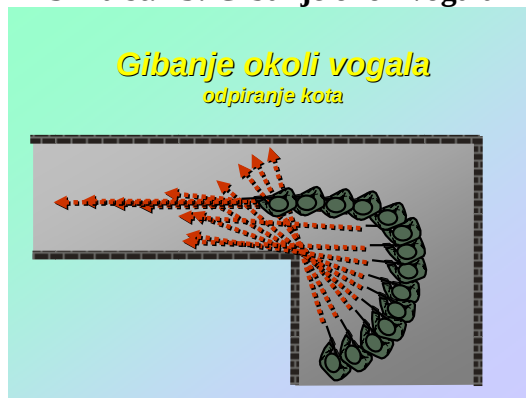

Vir: Kosmač, 2004

5.1.2.3 Gibanje okoli vogala

V samem objektu vedno nastane problem, ko npr. na koncu hodnika naletimo na vogal in ne vemo kaj se nahaja za njim. V tem primeru en vojak počasi odpira kot, kot je prikazano na sliki št. 45, se prepriča, da je čisto, šele nato se skupina premakne po hodniku naprej. Pri odpiranju kota mora biti vojak zelo pazljiv, da ne izpostavlja predvsem spodnjih delov telesa ter komolcev, s tem pa zelo zmanjša možnost, da bi ga sovražnik lahko predčasno opazil. Se pravi, prva stvar, ki se prikaže okoli vogala mora biti naše orožje in šele nato ostali deli našega telesa. Za odpiranje kota si vedno vzamemo dovolj časa, če pa to ni možno zaradi same situacije lahko izvedemo hitrejše odpiranje kota, ko tudi za to ni dovolj časa izvedemo »hitro kukanje« ponavadi na mestu, kjer nas nasprotnik najmanj pričakuje.

Slika št. 45: Gibanje okoli vogala

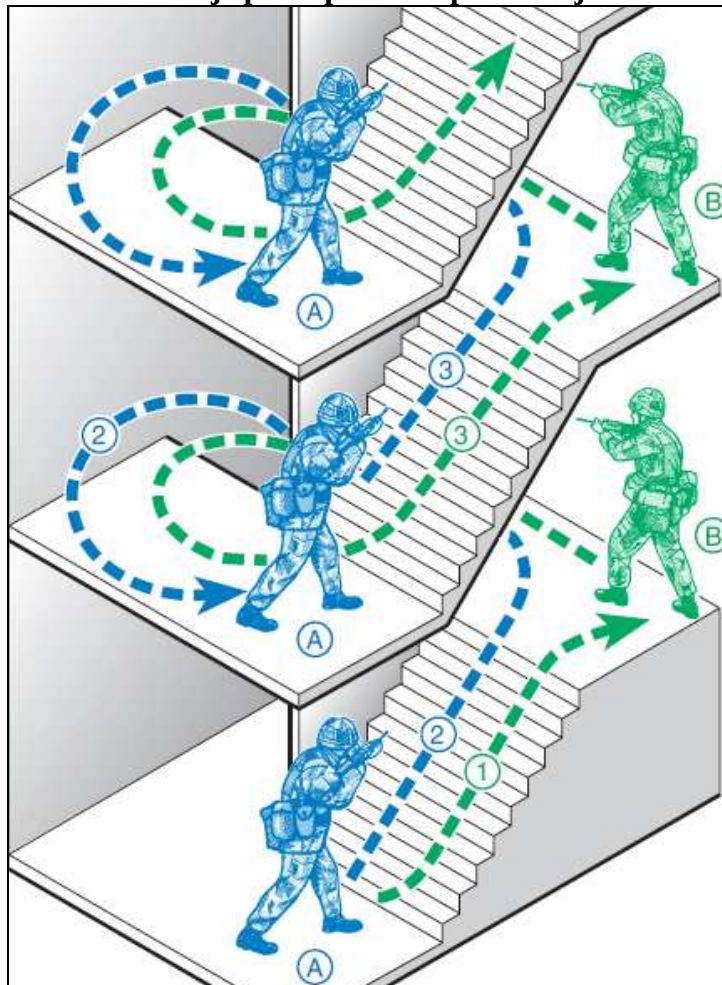

Vir: Kosmač, 2004

5.1.2.4 Gibanje po stopnišču

V primeru, ko se po stopnišču gibljeta samo dve osebi (slika št. 46), se obvezno giblje samo ena oseba, druga pa med tem krije njegov premik. Slaba stran dveh oseb je v tem, da ko imamo zapleteno stopnišče z več izhodi pokrivanje ni mogoče. Dobra stran pa je sama razpršenost enote in s tem zmanjšanje izpostavljenosti sovražnikovemu ognjenemu delovanju ali napadu sovražnika z ročnimi bombami.

Slika št. 46: Gibanje po stopnišču s pokrivanjem – dve osebi

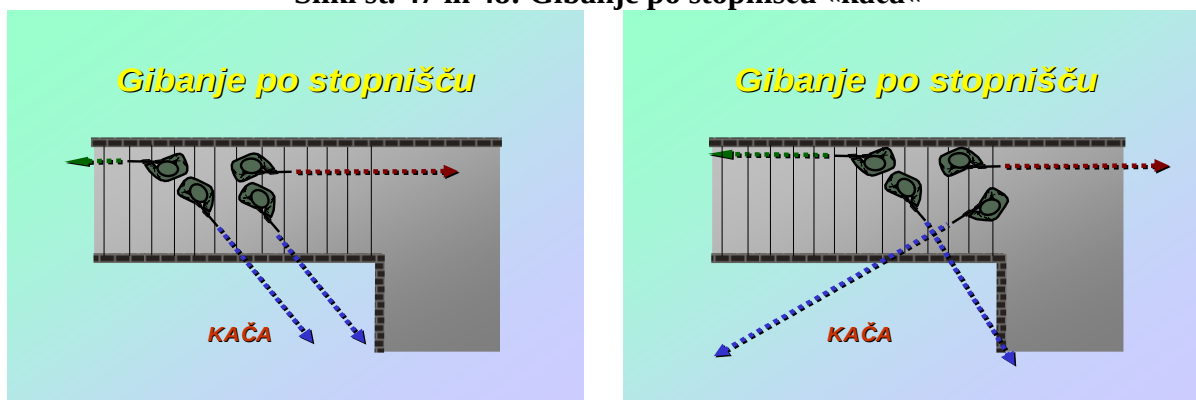
Vir: Infantry platoon tactics (6-33); British Royal Army, 1999

Gibanje po stopnišču (več oseb)

Poznamo več vrst gibanj po stopnišču, predstavil bom dve in sicer ena je »kača«, druga pa gibanje »s pokrivanjem«.

Na slikah št. 47 in 48 je prikazana »kača«, pri tem postopku se skupina giblje usklajeno in naenkrat. Vsak posameznik pokriva svojo cono in sicer je ta odvisna od trenutnega položaja skupine na stopnišču.

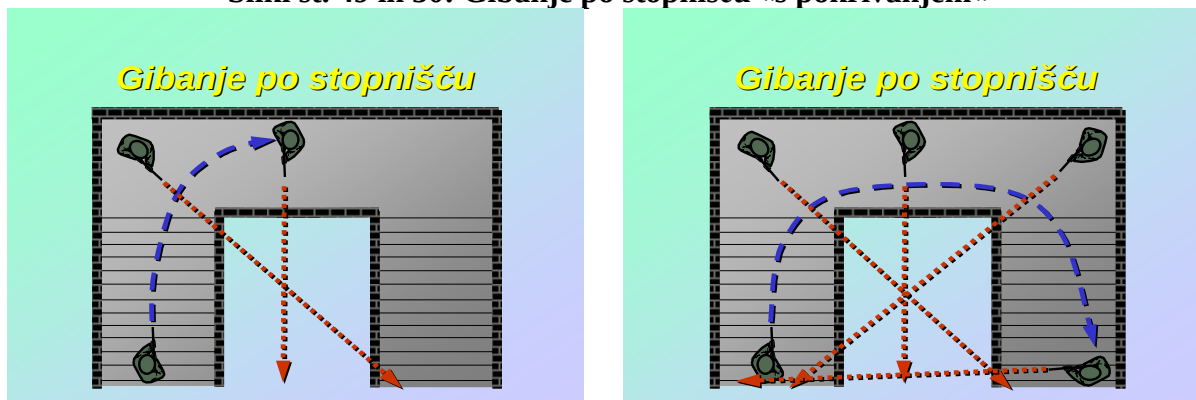
Sliki št. 47 in 48: Gibanje po stopnišču «kača»

Vir: Kosmač, 2004

Drug postopek je gibanje posameznika s pokrivanjem ostalih v skupini (sliki št. 49 in 50). Pri tem postopku je zelo važno, da se vojak v trenutku, ko pride pred cev sovojaka, zniža in mu tako omogoči delovanje po sovražniku, če bi bilo to potrebno. Kakšen razmik si bodo puščali med seboj je predvsem odvisno od velikosti in zapletenosti stopnišča.

Sliki št. 49 in 50: Gibanje po stopnišču «s pokrivanjem»

Vir: Kosmač, 2004

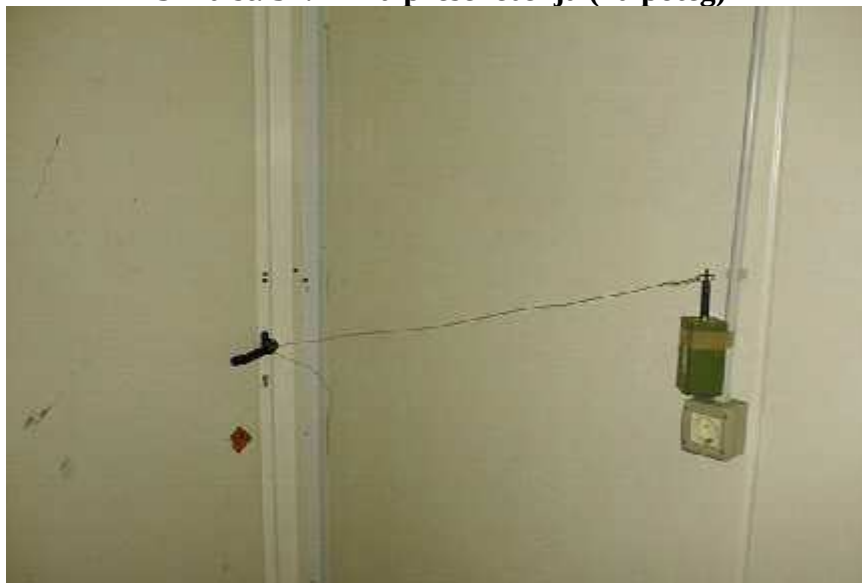
5.1.3 MES (minsko eksplozivna sredstva)

Pri boju v naselju so mine presenečenja ena od največjih sovražnikov napadalca. Mine presenečenja se lahko nahajajo kjerkoli in v kakršnikoli obliki, vse je odvisno od domišljije postavljavca min. Naj naštejemo samo nekaj krajev, ki so zelo priljubljena za postavljavca:

- kjerkoli na vratih in oknih,
- na vseh možnih točkah dostopa v prostor,
- razsvetljava, namizne luči,
- telefoni,
- TV, radijski aparati,
- deli pohištva,
- knjige,
- kovčki...

Slika št. 51 nam prikazuje tipično mino presenečenja na poteg, ki jo bomo pri bojih v naselju zaradi enostavnosti in učinkovitosti srečali zelo pogosto.

Slika št. 51: Mina presenečenja (na poteg)

Vir: Predstavitev MICC - SFOR (BiH)

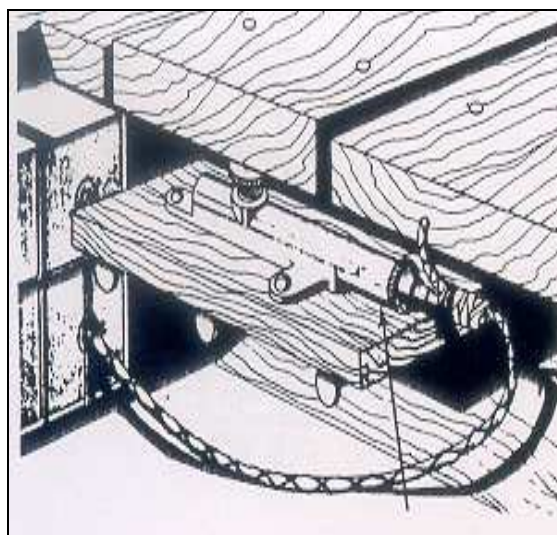
Ko odkrijemo minsko eksplozivno sredstvo ga zavarujemo in ga ne poizkušamo odstraniti sami. Za nevtraliziranje teh sredstev bodo poskrbele ekipe za deminiranje. Če pa nimamo izbire, sumljive predmete vedno potegnemo na daljavo in sicer iz dobrega zaklona..

Slika št. 52: MES na poteg

Vir: FM 3 – 06.11

Slika št. 53: MES na pritisk

Vir: FM 3 – 06.11

Sliki številka 52 in 53 prikazujeta minsko eksplozivni telesi, ki sta pri bojih v naselju nekaj vsakdanjega. Prvo se aktivira s potegom, drugo pa na pritisk, se pravi ko nekdo stopi na njo.

Uporaba eksploziva²⁹

Eksploziv bo pri bojih v naselju uporabljen zelo pogosto, naj si bo to za vstopanje v objekte, za uničevanje utrjenih točk, zasede ali drugih potreb po uničevanju sovražnikovih sredstev. Za delo z eksplozivom so zadolžene posebne skupine, ponavadi inženirci, ki so za to posebej usposobljeni. Pridodani so lahko kot posamezniki ali pa kot skupina. Za potrebe bojev mora biti to znanje preneseno na čim več pripadnikov in le ti morajo biti sposobni izdelati priročne eksplozivne naprave. Slika št. 54 prikazuje vojaka pri izdelovanju »mišje luknje«³⁰. Na vsak vogal križa, ki ga vojak utrdi na steno, pride približno 200 gramov eksploziva.

Slika št. 54: Izdelovanje prehoda z MES

Vir: Infantry platoon tactics; British Royal Army, 1999

5.2 TAKTIČNI POSTOPKI ODDELKA IN VODA³¹

Napad na naseljeno območje bo potekal v glavnem v taktičnih skupinah in ne po formacijskih oddelkih in vodih.

Oddelek bo samostojno deloval samo v primeru, ko gre resnično za majhen in nezahteven objekt ali pa bo recimo prevzel eno nadstropje v večjih objektih. Ko gre za take primere lahko oddelek razdelimo na:

- vpadno skupino,
- skupino za ognjeno podporo in
- rezervo.

Poveljnik oddelka je vedno za vpadno skupino in na licu mesta poveljuje, kateri vhod se bo uporabil za vpad v objekt, kateri prostor se bo najprej očistil, do kam se bo šlo in navsezadnje organiziral samo zavarovanje očiščenih prostorov.

Ognjeni podpori poveljuje vodja prve skupine, ki mora delovati zelo usklajeno z vpadno skupino, da bi lahko optimalno krila sam pristop k objektu ne da bi prišlo do prijateljskega ognja.

²⁹ Infantry Tactical Doctrine – Infantry platoon tactics (6-29 do 6-30); British Royal Army, 1999

³⁰ »Mišja luknja« je izraz za odprtino v steni, ki je velika samo toliko, da skozi njo lahko zleze vojak brez oprtnikov. Lahko se naredi z eksplozivom, večjimi kalibri pehotnega orožja ali protioklepnim orožjem.

³¹ Gradivo za to poglavje sem pretežno črpal iz predavanj taktike na ŠČ, Šolar, 2006.

Rezervi poveljuje vodja druge skupine in je vedno pripravljen, da kadarkoli ojača ali vpadno skupino ali ognjeno podporo.

V trenutku, ko gre za večje objekte z več nadstropji, pa je minimalno kar moramo uporabiti vod, ki ga razdelimo na:

- vpadno skupino,
- skupino za ognjeno podporo,
- skupino za premagovanje ovir (razstreljevanje in zadimitev)
- skupino za oskrbo in
- rezervo (rezerva je lahko odgovorna tudi za oskrbo).

Vpadno skupino vodi poveljnik enega od oddelkov, vendar ji poveljuje poveljnik voda. Poveljnik voda prav tako usklajuje ogenj iz podpornih orožij ter samo delovanje vpadne skupine.

Skupini za ognjeno podporo poveljuje drug poveljnik oddelka, ki skrbi za optimalen podporni ogenj s tem, ko že z samo razporeditvijo podpornih orožij optimizira njihovo ognjeno moč.

Skupini za premagovanje ovir so ponavadi pridodani specialisti (inženirci) za delo z eksplozivnimi sredstvi, ostali člani te skupine pa skrbijo predvsem za zaščito teh pripadnikov, da lahko opravijo različne naloge (razstreljevanje, zadimitev, odstranjevanje ali postavljanje min presenečenja,...), ki se pojavljajo pri tovrstnem delovanju.

S skupino za oskrbo in rezervo ponavadi upravlja vodni podčastnik, ki predvsem skrbi za oskrbovanje s strelivom ter potrebnimi materialno tehničnimi sredstvi. Prav tako skrbi, da je rezerva vedno pripravljena za izvedbo kakršnekoli naloge in da je pravi trenutek tudi pri roki.

V zgradbo lahko vstopamo skozi različne dele zgradbe. Zagotoviti moramo, da je vstop čim bolj prikrit in varovan s podpornim ognjem. Poveljniki se morajo vseskozi zavedati v katerem nadstropju so njegove enote, da ne pride do prijateljskega ognja med napadalnimi silami in silami za podporo. Zato mora poveljnik razmišljati o naslednjem³²:

- točka vstopa,
- mesto podporne skupine,
- pot vpadne skupine,
- metoda vstopa,
- omejitve glede izčrpavanja vpadne skupine (čas delovanja),
- reorganizacija,
- meje,
- uporaba podpornih enot,
- evakuacija ranjenih, vojnih ujetnikov, civilistov...in
- namera nadrejene enote.

Od zgoraj - Napadanje od zgoraj navzdol je najboljša metoda čiščenja zgradb. Seveda pa je ta metoda izvedljiva samo v primeru, ko imamo dostop v zgornja nadstropja ali na streho s pomočjo lestev ali iz sosednje zgradbe če je dovolj blizu, lahko pa tudi s helikopterjem, če sovražnik nima učinkovite zračne obrambe. Lahko pa se enota prebije do strehe po stopnišču, požarnih stopnicah ali jašku za dvigala, nato pa začne čiščenje zgradbe od zgoraj navzdol. Streha je lahko zelo nevaren prostor, če so sosednje zgradbe višje.

Helikopter se spušča na streho samo v primeru, da je streha dovolj močna in nosi težo

³² Povzeto po: Infantry Tactical Doctrine – Infantry platoon tactics (6-35); British Royal Army, 1999

helikopterja, drugače pa se uporabljajo vrvi za spuščanje iz helikopterja.

Od spodaj - Napadanje in čiščenje zgradb od spodaj je pogosto in je ponavadi edina opcija. Za vstop v zgradbo porušimo del zidu in ne uporabljamo vrat in oken, ki lahko predstavljajo nevarne pasti pokrite s sovražnikovim ognjem. Oklepna vozila ali druga inženirska vozila morajo biti pridodana vodom za omogočanje dostopov skozi stene zgradbe.

Oddelki se gibljejo in čistijo sobe od nadstropja do nadstropja. V nadstropjih, ki so očiščena lahko po potrebi organiziramo počitek. Zelo verjetno je, da bodo morali vodi pustiti zaščito v nadstropju, ki so ga že očistili.

Če vod naleti na sobo, hodnik ali stopnišče, ki je blokirano s pohištvom ali drugimi ovirami se mora tem oviram, če je le možno izogniti in ohraniti tempo napada. Ovira mora ostati nadzorovana, potem pa se jo pregleda in odstrani.

Med napadom mora poveljnik s premislekom odrediti potrebno opremo za bojevanje zaradi skupne teže, ki lahko ovira vojaka.. Običajno se v napadih na zgradbe potrebuje dodatne količine streliva, voda, sanitetni material in posebna oprema za premagovanje ovir ali posebna orožja za boj v zgradbah. Napadalna skupina nosi pri sebi čim večjo količino streliva še posebno ročnih bomb. Ne nosi pa nahrbtnikov, pred samim vpadom v objekt pa naj odložijo tudi oprtnike. Ne smemo spregledati tudi dodatne medicinske opreme, kot so dodatne doze morfija itd.

Zelo velikokrat spregledano orožje v bojih v urbanem okolju je lahko protioklepno orožje. Vojaki lahko uporabijo to orožje za uničevanje sovražnikovih ognjenih točk ali izdelavo prehodov skozi stene, zelo uspešno pa lahko deluje tudi proti ostrostrelcem saj je dovolj natančno, da z njim lahko zadenemo in uničimo prostor, od koder naj bi deloval.

5.3 TAKTIČNI POSTOPKI ČETE³³

5.3.1 Četa v napadu

Poveljnik čete ponavadi organizira svojo četo v tri skupine:

- skupino za napad,
- skupino za podporo in
- rezerva

Skupina za napad - Namen te skupine je, da uniči, zajame ali prisili sovražnika, da zapusti urbano okolje. Ponavadi je stavljena iz dveh ali celo več pehotnih vodov ponavadi okrepljenih z oklepniki in inženirskimi vozili.

³³ Gradivo za to poglavje sem pretežno črpal iz »Značilnosti bojevanja motorizirane čete v urbanem območju, Dolinar, 2004«.

Skupina za podporo - Zagotavlja kakršno koli podporo, ki jo potrebuje skupina za napad. Ponavadi je sestavljena iz organskih sestavov čete kot so pehotni vodi, vod minometov, vod protiklepnih orožij, oklepniki in enot, ki so pod neposredno kontrolo poveljnika čete.

Nekatere naloge skupin za podporo:

- Obstreljevanje sovražnika v ciljni zgradbi in okoliških zgradbah.
- Izolacija cilja z namenom preprečiti umik sovražnika, uvajanje novih okrepitev sovražnika in preprečevanje protinapada.
- Rušenje sten za vstopanje v zgradbe.
- Uničevanje sovražnikovih ognjenih točk z neposrednim ognjem.
- Varovanje očiščenih objektov.
- Popolnjevanje s strelivom in eksplozivom.
- Evakuacija ranjencev, civilistov in ujetnikov.

Rezerva - Poveljniki čet, ki se bojujejo v urbanem okolju bi morali zagotoviti rezervo. Velikost se določi na podlagi zadane naloge.

Rezerva se zaradi zaščite zgradb nahaja neposredno za glavno silo in mora biti sposobna takojšnjega udejstvovanja v napadu in s tem vplivati na napad.

Vodi se lahko odvzamejo četam in s tem tvorijo bataljonsko rezervo.

Nekatere naloge rezerve:

- Prevzem naloge od glavnih sil napada.
- Gibanje za glavnimi silami in varovanje že zasedenih zgradb in s tem omogočiti glavnim silam nadaljevanje napada.
- Napadanje iz pomožnih smeri.
- Preučevanje sovražnikovih šibkih točk
- Podpora delovanja ter prevzemanje ranjencev.

Čiščenje ulic³⁴

Čiščenje ulic je ponavadi naloga četne bojne skupine, ki ima na voljo naslednje načine kako pregledati in zavarovati določeno ulico:

- Direktno po ulici, izogibajoč se odprtim prostorom, ki so ponavadi kriti z sovražnikovim ognjem.
- Po vrtovih in zadnjih predelih stavb vzporedno z ulico, ki jo čistimo.
- Po strehah hiš.
- Direktno skozi stavbe z izdelavo prehodov skozi stene.
- Z uporabo podzemeljskih dostopov preko kleti in drugih prostorov.

Glede na situacijo lahko uporabimo katerikoli način ali pa več teh načinov hkrati.

Pri čiščenju ulic lahko sodelujeta dva voda, ki se pomikata vzporedno vsak po eni strani ulice in z enim vodom v rezervi, ki lahko takoj posreduje na katerikoli strani. Prednost takšnega gibanja je predvsem nadzor poveljnika čete nad enoto ter vzajemno pokrivanje.

Poveljnika vodov morata zagotoviti ognjeno podporo oddelkom, ki bodo čistili zgradbe. Nekdo iz oddelka, ki čisti zgradbo mora ostati v vidnem območju poveljnika voda, tako, da se lahko z njim komunicira z glasom ali z znaki. Prav tako je njegova naloga tudi varovanje

³⁴ Povzeto po: Infantry Tactical Doctrine – Infantry platoon tactics (6-36); British Royal Army, 1999.

naslednjega oddelka, da le ta lahko varno preide območje očiščene zgradbe. Ko se zgradba očisti, ponavadi oddelek, ki jo je očistil prevzame vlogo ognjene podpore za oddelek, ki bo čistil naslednjo zgradbo.

Na takšen način naj bi se očistila cela ulica s tem, da mora vodilni oddelek vedno označiti varno pot, ter nikoli ne sme dovoliti, da bi enota prešlo neko območje brez da bi bile pregledani in zavarovani vsi prostori v objektu.

5.3.2 Četa v obrambi

Poveljnik čete mora organizirati obrambne položaje po globini. Z urejanjem obrambnih položajev mora enota začeti takoj, ko prispe na mesto. Sovražnikovo infiltriranje in gibanje se včasih pojavi za našimi položaji, zato je potrebno položaje urediti za obrambo vseh smeri. Branilec naj bi upošteval naslednje napotke:

- Obrambni položaj urediti z minimalnimi spremembami videza zgradbe, ker smo drugače lažja tarča sovražnikovemu težkemu neposrednemu ognju.
- »Barikadirati« okna, vrata in druge odprtine, da bi preprečili vpogled sovražnika v zgradbo in mu preprečili metanje ročnih bomb in drugih eksplozivnih naprav skozi te odprtine. Blokiramo vsa okna, še prej pa odstranimo vsa stekla da nasprotnik ne more ugotoviti za katerim se skriva branilec.
- Odstranimo ves gorljiv material, da s tem preprečimo nevarnost požara.
- Izključimo električno napetost in plinsko napeljavo.
- V vsa razpoložljiva sredstva natočimo vodo.
- Položaje izbiramo tako, da ne tvorimo vzorcev. Prav tako ne izbiramo očitnih položajev kot so cerkveni zvoniki in podobno.
- Položaje zamaskiramo.
- Utrditev položajev z vsem razpoložljivim materialom kot je na primer pohišstvo. Predale ali omare pohišstva napolnimo z zemljo ali peskom. Pred stavbe postavimo vozila in iz njih odstranimo gorljive tekočine.
- Blokirati stopnišča in vhode. Izdelati skrivne prehode znotraj zgradbe skozi stene.
- Pripraviti načrte ognja in skice okolice.
- Razmisliti kako uporabiti kletne prostore.
- Če je možno postavimo mitraljeze v klet in streljamo skozi okno. Če kleti ne uporabljamo jo blokiramo, da preprečimo vstop sovražnika.
- Skrivališča streliva, vode in medicinskega materiala.
- Zagotavljanje zvez. Lahko uporabljamo obstoječo napeljavo.
- Uporaba min. Mine lahko damo v vreče s peskom zato, da niso vidne. Prav tako lahko uporabljamo lažne mine z namenom zavajanja sovražnika.

Poveljnik čete mora tudi upoštevati kulturne, ekonomske in politične meje, ki so mu zadane. Če ni nujno potrebno ne izpostavlja takih objektov popolnemu uničenju.

5.4 TAKTIČNI POSTOPKI BATALJONA³⁵

5.4.1 Bataljon v napadu

Ker je boj v urbanem območju izredno nepredvidljiv in razmere sovražniku lahko omogočajo, da se nahaja na zelo kratkih razdaljah, je zelo pomembno, da je bataljon z bojnim razporedom prilagodljiv. Sile in bojna sredstva je potrebno osredotočiti na smereh, kjer izražamo težišče. To dosežemo s premočjo na določenem območju, kjer sovražna stran to najmanj pričakuje ali pa na smereh, kjer z doseganjem vmesnih ciljev dosežemo točko osredotočenja naporov bataljona. Z ustreznim tempom napada sil in taktičnim presenečenjem bataljon postavi sovražno stran v položaj, ko ta ne more pravočasno organizirati bojnega delovanja ali pa se na ustrezen način odzvati.

Bataljon napad na naselje ali mesta načeloma izvaja iz premika. Pri uspešnem razvoju bojne razporeditve najprej uničuje sovražnikove sile, ki branijo pristope, pri tem pa streli k temu, da pred njimi prodre v mesto oziroma na njegovo obrobje, kjer ga s hkratnim iz več smeri zavzame.

Načeloma se glavne sile bataljona ne spuščajo v boj, temveč ga zaobidejo in razvijejo bojno delovanje po globini. Če to ni možno, se naselje zavzame s hkratnim napadom iz različnih smeri. Poveljnik bataljona odločitev o zavzetju naselja sprejme med premikom enot v njegovi bližini.

Bataljon lahko bojevanje v urbanem okolju izvaja skozi naslednje oblike:

- izolacija naseljenega območja ali objekta (obkolitev, preprečevanje umika sovražniku, uničenje, zajetje in preprečevanje dovajanja svežih sil);
- napad na naselje (izvedba hkratnega napada z bojnimi skupinami bataljona na večjo skupino zgradb v naselju);
- premik v stik (premik bataljona skozi naseljeno območje je, da vzpostavi in vzdržuje vizualni in bojni stik z sovražnikom);
- hiter napad (pri tem bataljon izkorišča prednosti in faktor presenečenja s ciljem, da prepreči sovražniku nadzor nad območjem ali pa prehod za druge operacije);
- zasedba ključnih objektov v območju naselja (položaji za nadzor, kot so nadvozi, večji kompleksi zgradb, pomembna križišča in vozlišča, mostovi...).

V primeru, da območja ne uspe zasesti, bataljon nemudoma prične s sekanjem komunikacij in zasedbo dominantnih objektov, se pravi prične z izvajanjem blokade območja.

Če je naseljeno območje močno utrjeno, načela delovanja v takih razmerah priporočajo, da se ne izvede popolna obkolitev, ampak se nasprotni strani dopusti možnost, da se umakne³⁶. Ta možnost je včasih lahko tudi samo navidezna, ker bomo kljub temu poizkušali v tej fazi onesposobiti sile nasprotne strani.

³⁵ Povzeto po: Bojevanje v naselju (bataljon) in usposabljanje za bojevanje v naselju, Čevriz, 2005

³⁶ Vukovar – Hrvaška; Verjetno ne bi bilo toliko žrtev na obeh straneh, če sile Srbske vojske, ne bi zablokirale celotnega območja, tako da silam Hrvaške vojske ni preostalo drugega, kot da se borile do »zadnjega«.

5.4.2 Bataljon v obrambi

Naseljena območja se obvezno vključujejo v sistem obrambe bataljona. Ta lahko brani del večjega naselja (v sestavi višje enote) ali pa več manjših naselij. Z obrambo naseljenih območij bataljon zagotavlja upornost, stabilnost, trdnost, aktivnost in globino lastne (s tem tudi višje enote) obrambe.

Bataljon v naseljenem območju (v sestavi višje enote) lahko organizira ena do dva obrambna položaja po globini. V primeru da ima naselje majhno globino, se eden od položajev lahko uredi pred ali za naseljem. Gostota zgradb, morebitne ruševine in vzorec uličnega sistema narekujejo globino in širino cone odgovornosti bataljona.

Sprednja obrambna črta bataljona se organizira pred naseljem ali v njegovi globini, le redko na obrobje. V primeru da bataljon organizira obrambo v samem naselju, sprednjo obrambno črto uredi za odprtim terenom, kot so parki in trgi ali pa na pomembnih večjih križiščih. V nekaterih primerih pa se ti položaji lahko utrdijo tudi za naseljem, tako da je le to v varnostnem območju (odvisno od velikosti naselja). Nadzor nad naseljem v teh primerih je v pristojnosti enot za bojno zavarovanje in ognjene podpore.

Bojna razporeditev sil bataljona za obrambo naseljenega območja je podobna razporedu obrambe na manevrskem zemljišču.

6 ZAKLJUČEK

V svoji nalogi sem podprl hipotezo, da je bojevanje v urbanem okolju eno najbolj zapletenih bojnih delovanj. Zapletenost se kaže v velikem številu predvidljivih in nepredvidljivih dejavnikov, ki jih srečujemo pri tovrstnih delovanjih. Dodatno pa hipotezo potrjujem z naslednjimi dejstvi.

Trenutni trendi v globalnem varnostnem okolju kažejo na to, da se bo v bližnji prihodnosti do 75% vseh bojnih delovanj vršilo v urbanem okolju. Primer ko se lahko v naseljenem območju neka sila spopade s približno enako nasprotno silo bo v prihodnosti prej izjema, kot pravilo. Pojav globalizacije se odraža tudi na vojaškem področju, saj tradicionalnih nasprotnikov ni več, problemi pa so nastali s pojavom asimetričnega bojevanja, ko praktično več ne vemo, kdo nasprotnik sploh je.

Eno od dejstev je tudi močno pokrito večšinsko – taktično in operacijsko delovanje vojska, ki se odraža v raznovrstnih pravilnikih, navodilih in priročnikih sodobnih vojska kakor tudi zveze NATO. Zgodovinska dejstva in sedanost nam zrcalita pomembnost in kompleksnost tovrstnih delovanj. Aktualna bojišča v svetu nam dodatno potrjujejo dejstvo, da je bojevanje v naseljenih območjih ena od pomembnejših oblik bojnih delovanj.

Tudi integracija SV v mednarodne povezave in vse večja udeležba v raznih mednarodnih vojaških misijah nas napeljuje na temeljit razmislek ali se temu področju posveča dovolj pozornosti. Vključenost v operacijah v Afganistanu, Kosovu in v Iraku nam že kaže potrebe tudi po tovrstnem načinu delovanja. V operacijah kriznega odzivanja je tovrstno delovanje eden od elementov, ki je nujen za uspešno in učinkovito izvedbo odrejenih nalog. Znanje teh veščin je tako nujno potrebno za izvajanje teh nalog. Dobro usposobljene in izurjene enote bodo garancija za izključitev nepotrebnih žrtev.

Vsa zgoraj naštetá dejstva kažejo na to, da bi se že v fazah izobraževanja in usposabljanja morala znatno povečati čas in sredstva za to temo, prav tako pa bi se morali zgraditi ustrezni centri za usposabljanje in urjenje teh delovanj. Tovrstni centri bi morali preko ustrezne infrastrukture nuditi realne pogoje za samo urjenje postopkov vojakov in poveljnikov. Prav tako bi bilo potrebno čim prej zbrati in urediti vso gradivo, ki je trenutno na voljo ter ga poenotiti, da ne bi prihajalo do prevelikih odstopanj že v samem procesu izobraževanja in usposabljanja ter posledično kasneje pri izvajanju postopkov na bojnem polju.

V nalogi sem poizkušal na kratko predstaviti temo, ki je eden od temeljev delovanj vojska današnjega časa. Tovrstno delovanje morajo tako poznati vsi, od vojaka do poveljnikov različnih nivojev. S svojo nalogo sem poizkušal opozoriti na pomembnost te tematike ter na okoliščine v katerih se bo lahko znašel vojak Slovenske vojske. Moja zaključna naloga temelji na bojevanju v urbanem okolju, ki pa po svoji vsebini ne odstopa veliko od razmer v operacijah kriznega odzivanja. Tu pa se bo verjetno pojavil še en problem in sicer »preklapljanje« iz bojevnika v mirovnika.

LITERATURA IN VIRI

1. Furlan, Branimir in drugi. Vojaška doktrina. Defensor, Ljubljana, 2006.
2. Furlan, Branimir. Bojno delovanje. Skripta. PDRIU, Ljubljana, 2006.
3. Infantry Tactical Doctrine Volume 1. Infantry Company Group Tactics. UK Ministry of Defence, London, 1998.
4. Infantry Tactical Doctrine Volume 1. Infantry Platoon Tactics. UK Ministry of Defence, London, 1999.
5. Infantry Tactical Doctrine Volume 1. Armoured Infantry Company Group Tactics UK Ministry of Defence, London, 2000.
6. Combat Arms Operations in Urban Terrain, FM 3-06.11. Headquarters Department of the Army, Washington DC, 2002.
7. Training for Urban Operations. National Defense, Canada, 2002.
8. Čevriz, Dragomir. Bojevanje v naselju (bataljon) in usposabljanje za bojevanje v naselju. Zaključna naloga. PŠŠ Poljče, 2005.
9. Dolinar, Matej. Značilnosti bojevanja motorizirane čete v urbanem območju. Zaključna naloga. PŠŠ Poljče, 2004.
10. Šolar, Viljem. Predavanja na ŠČ. Murska Sobota, 2006.
11. Kosmač, Jernej. Gibanje po objektu. Interno gradivo. 17. BVP, Ljubljana, 2004.
12. Hajnšek, Sašo. Vpliv urbanega okolja na sodobno bojevanje. Zaključna naloga. FDV, Ljubljana, 2005.
13. Milovac, Blaž (2001a). "Vojaške operacije v urbanem okolju (1. del): Dovoljeno je vse, kar je prepovedano". Revija Obramba. 2001, letnik 33, Defensor d.o.o, Ljubljana, september 2001, str. 48-52.

SEZNAM SLIK IN TABEL

SEZNAM SLIK

Zaporedna št. in naslov slike	Vir slike	Stran
Slika št. 1: Utrjena točka	Vir: Infantry platoon tactics	15
Slika št. 2: Primer oviranja v urbanem okolju	Vir: FM 3 - 21.11	16
Slika št. 3: Izbira naslednjega položaja	Vir: FM 3 – 06.11	19
Slika št. 4: Premik do bližnje stavbe	Vir: FM 3 – 06.11	20
Slika št. 5: Gibanje skupine med stavbami	Vir: FM 3 – 06.11	20
Slika št. 6: Pravilno zapuščanje stavbe	Vir: FM 3 – 06.11	21
Slika št. 7: Premagovanje zidu	Vir: FM 3 – 06.11	21
Slika št. 8: Pravilno opazovanje	Vir: FM 3 – 06.11	21
Slika št. 9: Gibanje mimo kletnega okna	Vir: FM 3 – 06.11	22
Slika št. 10: Gibanje mimo okna	Vir: FM 3 – 06.11	22
Slika št. 11: Tehnike vstopa v stavbo v pritličju (prvega vojaka)	Vir: FM 3 – 06.11	23
Slika št. 12: Tehnike vstopa v stavbo v pritličju (drugega in tretjega vojaka)	Vir: FM 3 – 06.11	24
Slika št. 13: Uporaba cevi (palic..)za vstop v prostor	Vir: lastno	24
Slika št. 14: Uporaba dveh cevi (palic..) za vstop v prostor	Vir: lastno	24
Slika št. 15: Uporaba lestve za dostop do višjih nadstropij	Vir: lastno	25
Slika št. 16: Pomoč sovojaka za vstop v prostor	Vir: lastno	25
Sliki št. 17 in 18: Uporaba vrvi s kavljem za vstop v objekt	Vir: FM 3 – 06.11	26
Slika št. 19: Uporaba vrvi za vstop v objekt	Vir: FM 3 – 06.11	26
Slika št. 20: Uporaba lestev za dostop do višjih nadstropij	Vir: FM 3 – 06.11	27
Slika št. 21: Premagovanje ognjene ovire	Vir: lastno	27
Slika št. 22: Tunel smrti	Vir: Kosmač	29
Sliki št. 23 in 24: Vstop v sobo – dve osebi	Vir: Kosmač	29
Slike št. 25 do 28: Vstop v sobo – tri osebe	Vir: Kosmač	30
Slike št. 29 do 32: Vstop v sobo – štiri osebe	Vir: Kosmač	31
Sliki št. 33 do 36: Vstop v sobo z intimno podporo – dva para	Vir: Lastno	32
Sliki št. 37 in 38: Vstop v sobo z intimno podporo – dva para	Vir: Lastno	33
Slika št. 39: Čiščenje več prostorov (dva para)	Vir: Infantry platoon tactics	34
Slika št. 40: Območje ključavnice, kjer je najboljši učinek izstrelka za uničenje	Vir: Kosmač	36
Sliki št. 41 in 42: Namestitev detonatorske vrvice	Vir: Kosmač	36
Slika št. 43: Gibanje po ozkem hodniku	Vir: Kosmač	37
Slika št. 44: Gibanje po širokem hodniku	Vir: Kosmač	37

Zaporedna št. in naslov slike	Vir slike	Stran
Slika št. 45: Gibanje okoli vogala	Vir: Kosmač	37
Slika št. 46: Gibanje po stopnišču s pokrivanjem – dve osebi	Vir: Infantry platoon tactics	38
Sliki št. 47 in 48: Gibanje po stopnišču «kača»	Vir: Kosmač	39
Sliki št. 49 in 50: Gibanje po stopnišču «s pokrivanjem»	Vir: Kosmač	39
Slika št. 51: Mina presenečenja (na poteg)	Vir: Predstavitev MICC - SFOR (BiH)	40
Slika št. 52: MES na poteg	Vir: FM 3 – 06.11	40
Slika št. 53: MES na pritisk	Vir: FM 3 – 06.11	40
Slika št. 54: Izdelovanje prehoda z MES	Vir: Infantry platoon tactics	41

SEZNAM TABEL

Zaporedna št. in naslov tabele	Vir tabele	Stran
Tabela št. 1: Velikost branjenega območja v zgradbah	Vir: Čevriz	12
Tabela št. 2: Velikost branjenega območja v metrih	Vir: Dolinar	12
Tabela št. 3: Legenda utrjene točke	Vir: Infantry platoon tactics	15

IZJAVA O AVTORSTVU

Spodaj podpisani, vod Danilo Klinar, rojen 13.06.1973 v Kranju, kandidat 16. generacije Šole za častnike, izjavljam, da sem nalogo izdelal sam. Pri nalogi mi je pomagal mentor por Aleš Avsec.

Ljubljana, 16. februar 2007

Danilo Klinar